

LAMMINRAHKA

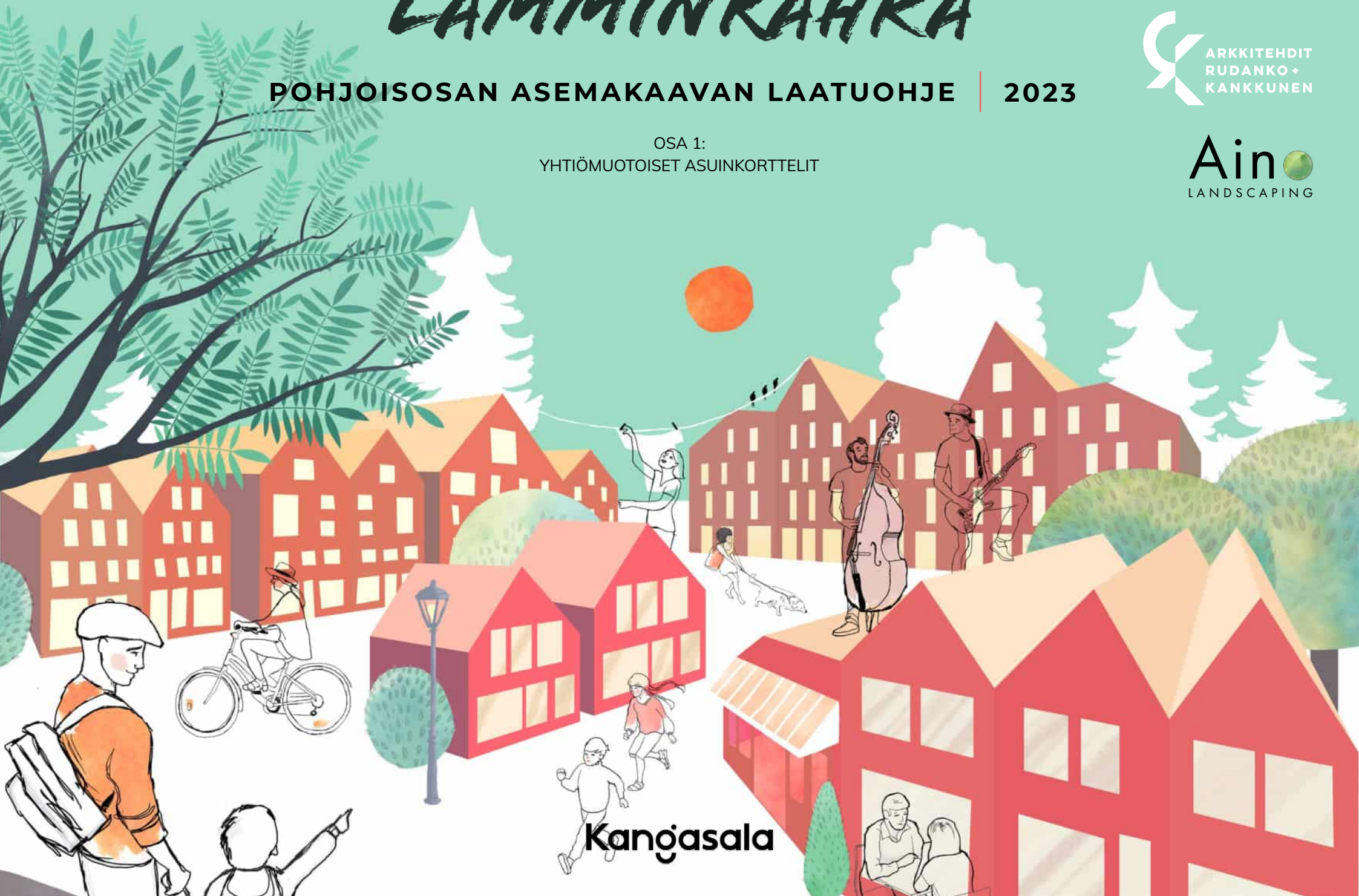
POHJOISOSAN ASEMAKAAVAN LAATUOHJE

2023

Aino
LANDSCAPING

OSA 1:
YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

Kangasala

SISÄLLYS

3

4

5

26

27

31

39

44

53

Klikkaa otsikkoa,
niin siirryt suoraan
haluamaasi lukuun!

1. JOHDANTO

Tämä laatuohje havainnollistaa Lamminrahkan pohjoisosan asemakaavan (kaava 881) kaavamääräyksiä ja täydentää niitä rakentamistapaohjein. Laatuohje konkretisoi ja havainnollistaa suunnittelijoille ja hankkeeseen ryhtyville, millainen rakentaminen luo Lamminrahkasta sen tavoitteiden mukaisen, omaleimaisen ja elävän kaupunginosan. Laatuohje on asemakaavan määräysten ja merkintöjen lailla sitova. Kaavamääräykset on esitetty punaisella pohjalla ja suunnitteluohjeet vihreällä pohjalla. Laatuohjeessa käsitellään ainoastaan asuinkortteleita. Katujen, viheralueiden ja muiden yleisten alueiden sekä palvelukorttelin rakentamisen laadun ohjaus tapahtuu kaupungin työryhmissä. Lamminrahkan pohjoisosan asemakaavan korttelialueet ovat laaja kokonaisuus ja laatuohje on siksi käytettävyyden vuoksi jaettu kahteen osaan: Osassa 1 käsitellään yhtiömuotoisia asuintontteja ja pysäköintialueita ja osassa 2 omakotitalo- ja kaupunkientalotontteja.

Laatuohjeen pohjana on Lamminrahkan laatukäsikirja (Serum Arkkitehdit 2016), jossa on kiteytetty koko uuden kaupunginosan kehittämistä koskevat tavoitteet yksiin kansiin. Se on alueen visiokirja, josta välittyy suunnittelun ja toteutuksen punainen lanka, Lamminrahkan henki.

Tämä laatuohje konkretisoi osaltaan Lamminrahkan vision asuinalueiden rakennus- ja pihasuunnittelua varten.

Laatuohjeen ovat laatineet Arkkitehdit Rudanko + Kankkunen Oy:n arkkitehti SAFA Hilla Rudanko, Noon Arkkitehdit Oy:n arkkitehti SAFA Anssi Lauttia sekä Aino Landscaping Oy:n maisema-arkkitehti Aino Aspiala. Työtä ovat ohjanneet Kangasalan kaupungilta Lamminrahkan projektipäälliköt Tea Jylhä ja Sanna Karppinen sekä kaupunginarkkitehti Anna-Leena Lehtiniemi.

Kangasalla 15.12.2023
Tea Jylhä
Lamminrahkan projektipäällikkö

1.1. Lamminrahkan visio

Lamminrahka on sympaattista pikkukaupunkielämää, leppoisaa arkea ja metsäluontoa kotiovelta. Lamminrahkasta rakentuu paikka, joka on enemmän kuin vain nimi ja rypäs rakennuksia. Lamminrahkalla on identiteetti, "lamminrahkalaisuus", joka välittyy niin katukuvasta kuin ihmisten välisistä tervehdyksistä.

Sympaattinen pikkukaupunkielämä syntyy metsän reunustamista, pienistä kylistä ja sopivan kokoisista naapurustoista. Niissä naapurit oppii tuntemaan kuin itsestään, arjessa autetaan ja yhdessä viihdytään. Kadut ovat etupihojen reunustamia, elämä saa näkyä kadulle. Arkkitehtuuri synnyttää vanhan kaupungin tunnelmaa nykyajan arkkitehtuurin keinoin. Alueen luonnollisen pehmeät muodot saavat kontrastia kaupunkimaisuudesta. Rakennukset ovat matalia, kattomaisema vaihteleva ja julkisivut värikkäitä. Lämmintä puuta ja tiiltä on paljon, sisäänkäynnit ovat kutsuvia. Pyörän selkään hyppää mielellään, kun reitit ovat sujuvia ja kävelijää kutsuvat kaartuvat kadut ja rakennusten ja istutusten kirjo. Tori ja koulu ovat elämän keskuksia, kuten kylällä kuuluu. Torin tapahtumissa syntyy koko Lamminrahkan yhteisiä kokemuksia ja muistoja.

Leppoisa arki on vaivatonta kulkemista ja lähipalveluita, rentoa mieltä ja aikaa olennaiselle. Päiväkotiin, kouluun, kaupoiille ja harrastuksiin on mukavaa kävellä tai pyöräil-

lä pikkumatkan metsän läpi. Koulukeskus ja liikuntapuisto ovat koko kylän harrastuspaikkoja iltaisin ja viikonloppuisin. Kaksi kauppakeskusta ovat muutaman minuutin päässä ja bussilla on suora yhteys Tampereen ja Kangasalan keskustoihin. Eritasoliittymä vie valtatielle ja siitä sujuvasti minne vain.

Metsäluonto kotiovelta on kaikkien luksusta. Lamminrahka hellii ulkoilijoita ja sopii liikkuvaan elämään. Kävely- tai pyörälenkki työpäivän jälkeen, patikkaretki luonnonsuojelualueille tai Katajajärven laavulle, pulahdus Halimasjärveen. Hyvää oloa ja rauhaa mieleen. Metsää jatkuu silmäkantamattomiin; reheviä lehtoja, hämyisiä korpia, kalliomäkiä ja komeita soita. Metsäluonto on läsnä myös piholla, kaduilla ja torilla; puuryppäinä, metsänpohjana, niittyinä, avokallioina, kivenlohkareina. Alueen yksisuuntaiset, turvalliset pyöräkaistat ja vaihteleva, vehreä katumiljöö innostavat liikkumaan. Myös työmatkat pääsee metsän läpi, myös hiihtäen, aina TAYS:iin tai Kangasalan keskustaan asti. Liikuntapuistosta ja sisäliikuntatiloista löytyy lisää lajivalikoimaa.

Kestävän kehityksen kaupunki syntyy ennen kaikkea uusiutuvi tuotettavasta kaukolämmöstä, uudenaikaisista pyöräliikennetarkoituksista, tiheästä joukkoliikennetarjonnasta ja raitiotieverauksesta. Asuinrakennukset ovat uu-

simpien energiatehokkuusnormien mukaisia ja asumisen hiilijalanjälki jää siten pieneksi. Kattomuodot mahdollistavat aurinkopaneelit ja kierrättäminen on helppoa lähikeräysjärjestelmän ansiosta. Viheralueilla lisätään luonnon monimuotoisuutta ja hulevesiä pidätetään luonnonmukaisin ratkaisuin.

1.2. Lamminrahkan pohjoisosan kylät

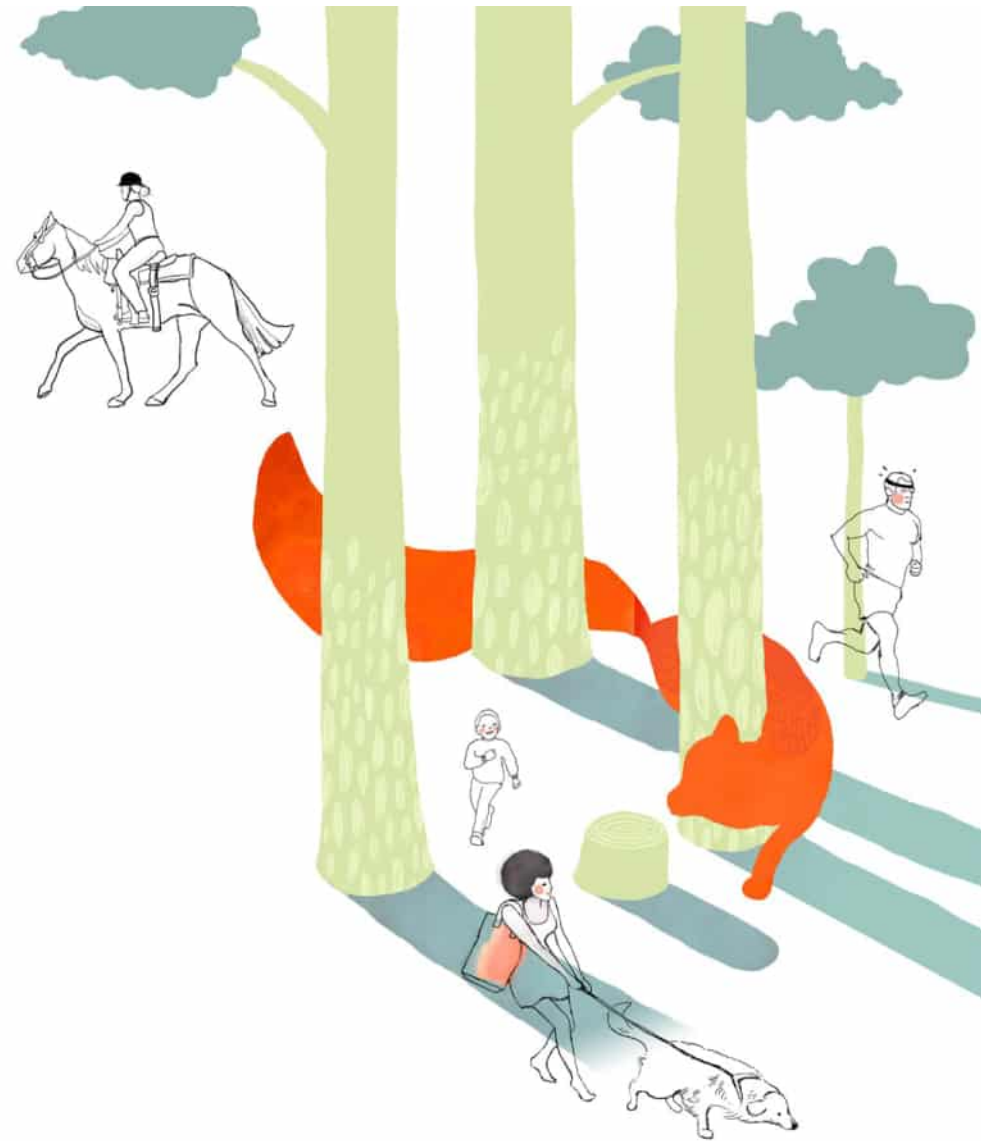
Lamminrahka rakentuu yhteisöllisistä, luonnon ympäröimistä kylistä. Kullakin kylällä on oma nimensä ja identiteettinsä, ja tämä näkyy rakennetun ympäristön mittakaavassa, väreissä, materiaaleissa ja kasvillisuudessa. Alueella noudatetaan kaupungin ja Lamminrahkan pohjoisosien ympäristö- ja taideohjelmia, ja taidetta hyödynnetään myös kyläidentiteettien vahvistamisessa. Kylien nimistö ja ominaispiirteet esitellään tässä kappaleessa. Viereisessä teemakartassa on esitetty kunkin kylän tunnusväri.

Suunnitteluohjeet

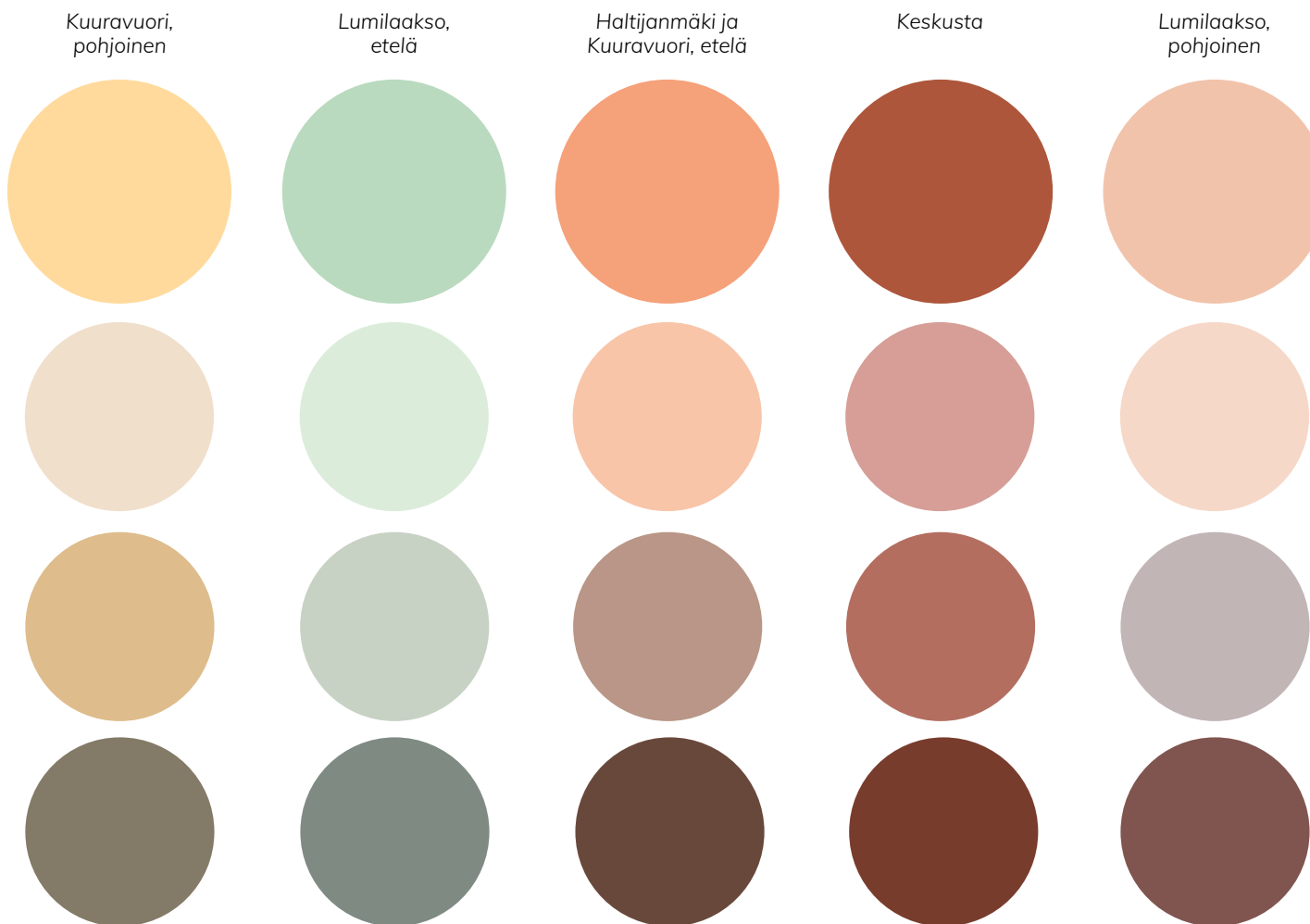
Lamminrahkan pohjoisosan väripaletti, kokonaisuus

1. Kadun puoleisessa julkisivussa tulee käyttää kylän tunnusväriä joko julkisivun päävärinä tai jossain rakennusosassa (esim. kaide, pilari, ovi, ikkunanpuitteet tms.).
2. Alueella ei sallita mustia eikä valkoisia rakennuksia.
3. Vierekkäisten rakennusten tulee olla keskenään eri värisiä.
4. Samaa julkisivuväriä saa olla yhtäjaksoisesti enintään 25 metrin matkalla.
5. Rakennuksen päätykolmioiden tulee olla samaa julkisivuväriä kuin muu julkisivu.
6. Liiketilakerrosta on suositeltavaa korostaa materiaali- tai värierolla suhteessa ylempiin kerroksiin.
7. Sisäänkäynneissä tulee käyttää muista julkisivuväreistä poikkeavia materiaaleja ja värejä.
8. Ikkunanpuitteissa ja ulko-ovessa tulee käyttää muita värejä kuin mustaa, harmaata tai valkoista. Autotallin oven tulee olla tummasävyinen.

Lamminrahkan pohjoisosan väripaletti, kokonaisuus

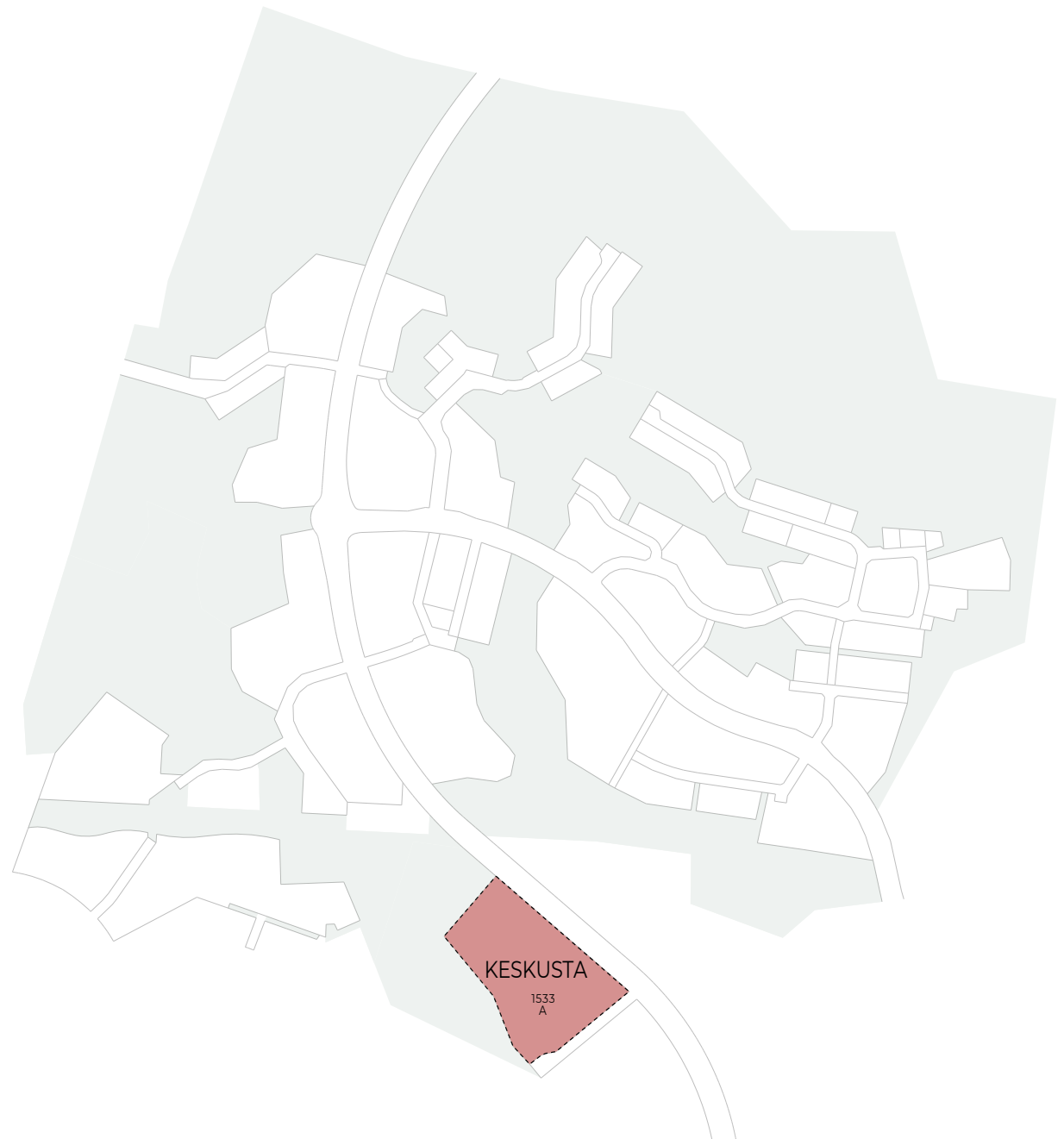
Kullakin kylällä on oma teemaväriinsä, jota suositellaan käytettäväksi ensisijaisena päävärinä tai vähintään rakennuksen jossakin rakennusosassa. Sen lisäksi kaaviossa osoitettu Lamminrahkan pohjoisosan väripaletti on kaikkien kylien käytössä oleva yhteinen värimaailma, josta kuhunkin kylään voidaan valita värimaailma, jota voidaan käyttää kylän oman päävärin ohella.

1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.1. Keskusta

Lamminrahkan keskusta ulottuu pohjoisosaan yhden korttelin verran. Keskusta on kerrostalovaltaista ja Lamminrahkan tehokkainta rakentamista. Tavoitteena on silti täälläkin pikkukaupunkimaisuus.

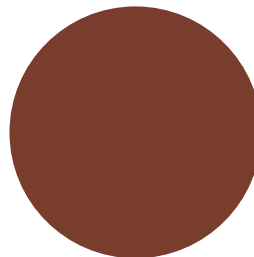
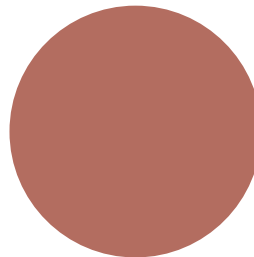
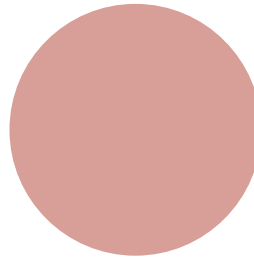
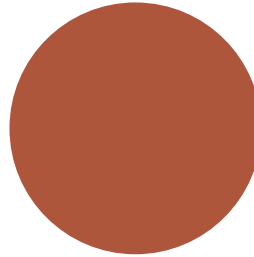
1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.1. KESKUSTA

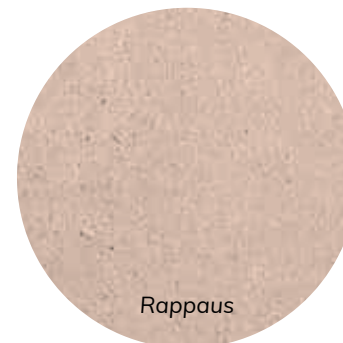
Materiaali- ja väripaletti

Keskustan väripaletti koostuu hieman murretuista kirkkaista väreistä, päävärinä lämmin tiilenpunainen. Julkisivujen tyypilliset päämateriaalit ovat tiilipinta, slammaus, rappaus sekä urbaanit yhtenäiset puupinnat. Sokkelien pintamateriaalina on betonipinta, tiili tai rappaus. Sokkelin pintamateriaali voidaan nostaa koko maantasokerroksen julkisivuun kivijalan korostamiseksi. Keskustan väripaletissa on korostusvärinä lisäksi vaalea hiekka, jolla voidaan punaisen ohella korostaa tärkeitä yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteita ja sisäänkäyntejä.

Teemavärit

Tiili- ja betonijulkisivut

Puujulkisivut

Katot

1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.1. KESKUSTA

Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit

Keskustan alueella tavoitteena on puutarhamaisuus. Kasvilajeina suositetaan hyötykasveja sekä perinteisiä kukkivia koristekasveja. Pihatilat ovat pienipiirteisiä ja kodikkaita, kasvillisuutta käytetään rajaamaan tilaa. Istutusten tulee olla monilajisia, massaistutuksia ei suositeta. Kasvillisuuden tulee olla kerroksellista, eli sekä puita, pensaita että perennoja.

Kasvilajistolla pyritään lisäämään luonnon monimuotoisuutta ja sitomaan hiiltä. Puuvartiset kasvit, monivuotiset sekakasvustot ja niityt hillitsevät osaltaan ilmastonmuutosta. Monimuotoisuutta edistävät myös lahoppuutarha, sadepuutarha, eri lajien piilopaikat, kukat, hedelmät, marjat, mesikasvit (mm. kallionauhus, punahatut, sikuri, rohtosuopayrtti, mintut, päivänkakkara, kaunokit, maksaruoho, valkomesikkä, jaakonviljakko..)

Pensaat:
Syreenit
Ruusut
Herukat
Jasmike
Sinivatukka

Syreeni

Puut:
Omenapuut
Kirsikkapuut
Tuohituomi
Jalopähkinä

Vadelma

Perennat:
Perinteisen pihan
perennalajikkeet

Monilajinen perennaistutus

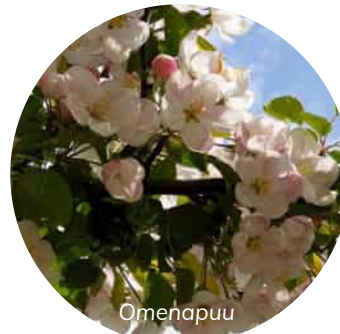
Jalopähkinä

Ruusu

Omenapuu

Omenapuu

Punaherukka

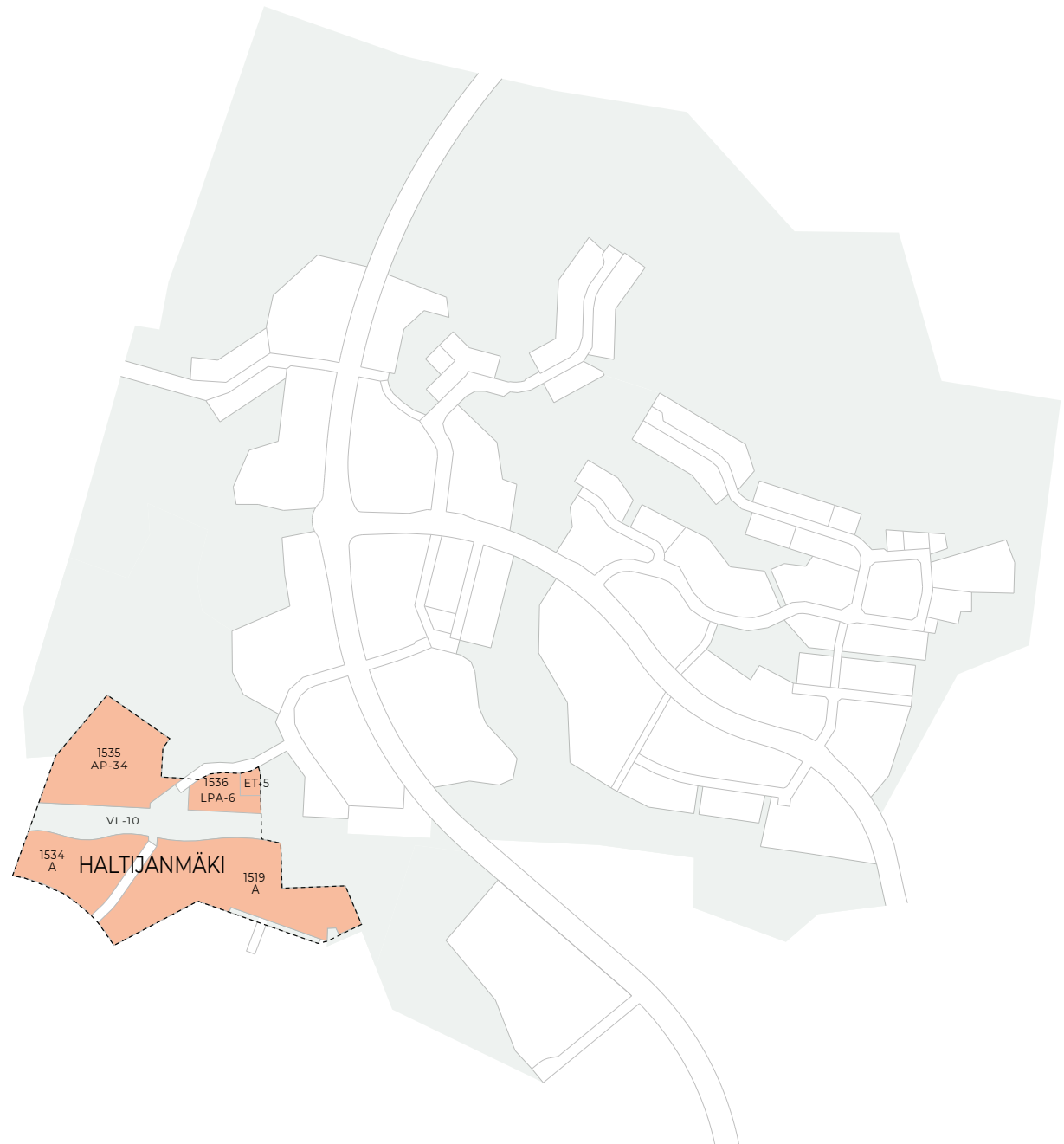

Malva

1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.2. Haltijanmäki

Haltijanmäki ulottuu sekä Lamminrahkan etelä- että pohjoisosan puolelle. Se rakentuu eteläosassa olevan korkeahkon moreenimäen ympärille, kaartuvien katujen varsille. Aina on näkyvissä myös pilkkaus metsää. Rinteessä on kallioseinämiä ja isoja kivenlohkareita. Kylä muodostuu monenlaisista talotyypeistä: omakotitaloista, kaupunkipientaloista, rivitaloista ja kerrostaloista.

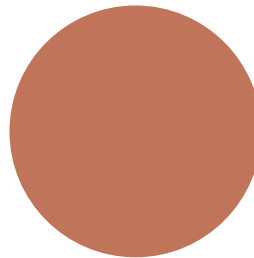
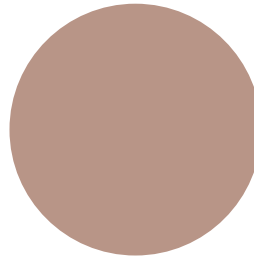
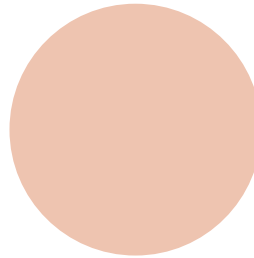
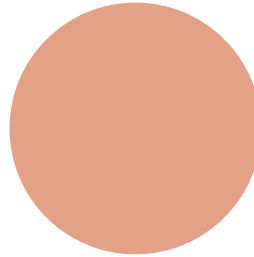
1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.2. HALTIJANMÄKI

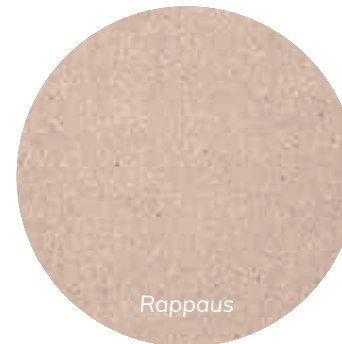
Materiaali- ja väripaletti

Haltijanmäen väripaletti koostuu hieman murretuista kirkaista väreistä, päävärinä murrettu puna-oranssi. Julkisivujen tyypilliset päämateriaalit ovat rappaus sekä yhdensuuntaiset puupinnat tai hirsi. Sokkelien pintamateriaalina betonipinta tai rappaus. Tärkeitä yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteita ja sisäänkäyntejä, voidaan korostaa Lamminrahkan väripaletista vapaasti valituilla sävyillä.

Teemavärit

Julkisivumateriaalit

Katot

1. JOHDANTO
1.2.2. HALTIJANMÄKI

Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit

Haltijanmäen alueella on tavoitteena muodostaa metsäpihoja, jotka hyödyntävät mahdollisimman paljon olemassa olevaa kasvillisuutta ja luonnonelementtejä. Kasvillisuuden tulee olla kerroksellista: sekä puita, pensaita että perennoja. Uusi, istutettava kasvillisuus muodostuu pääosin suomalaisista metsälajeista. Kasvilajit valitaan luontaisen kasvupaikan mukaan: alavilla alueilla suositaan lehtipuita kuten koivuja ja leppiä, ja aluskasvillisuutena niittymäistä kasvillisuutta ja saniaisia. Selänteillä suositaan mäntyjä ja katajia, ja aluskasvillisuutena kunttaa.

Pensasaita-
lajikkeet:
Kuusi
Taikinamarja
Sinikuusama

Kuusi

Puut:
Koivut
Lepät
Männyt
Katajat

Koivu

Aluskasvillisuus:
Niitty/ keto
Kuntta
Saniaiset
Koristeheinät

Sammal ja
kalliopinta

Taikinamarja

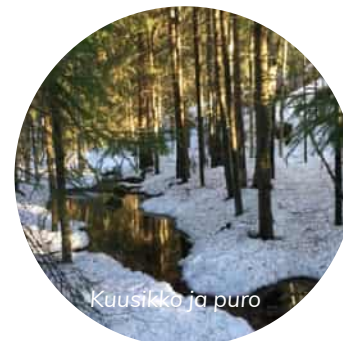
Kataja

Kuntta

Kuusama

Kuusikko ja puro

Niitty

1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.3. Lumilaakso, etelä

Lamminrahkan keskustasta pohjoiseen päin kuljettaessa seuraavana edessä nousee Mossin puistokatu reunustava Lumilaakso. Mossin puistokadun ja Kuurankadun vilkkaan risteyksen ympärille rakentuu keskustan tapaan tiivistä aluetta, jossa julkisivuiltaan vaihtelevat kerrostalot reunustavat pääkatua.

Lumilaakson eteläreunalle on suunniteltu raitiotiepysäkki ja Lumilaakson ja keskustan välistä viheraluetta tulee halkomaan myös seudullinen pyöräilyreitti. Raitiotiepysäkin läheltä pääsee pyöräily- ja ulkoilureittien lisäksi myös hiihtoladulle. Seudullinen ulkoilureitti Tampereen Atalasta Kangasalan asemalle kulkee aivan Lumilaakson pohjoisreunalla. Keskeiseltä sijainnilta käsin liikkuminen on sujuvaa ja vaihtoehtoja löytyy niin kulkutavan kuin reitin suhteen.

Lumilaakson eteläosa on hyvin kaupunkimaista ympäristöä kerros- ja kaupunkipientaloineen, mutta pohjoisosassa kerrostalot vaihtuvat matalammiksi rivitaloiksi ja omakotitaloiksi, jotka ovat aivan luonnon äärellä.

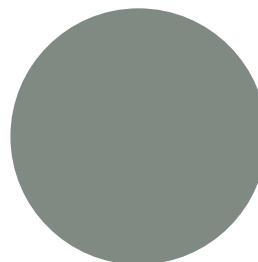
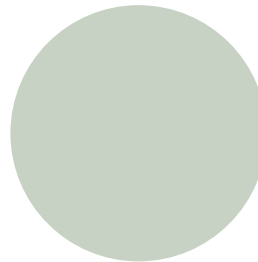
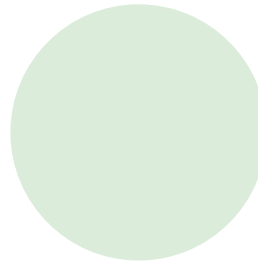
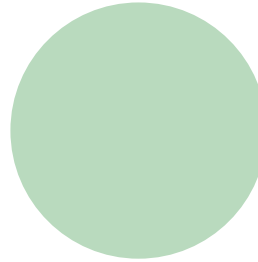
1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.3. LUMILAAKSO, ETELÄ

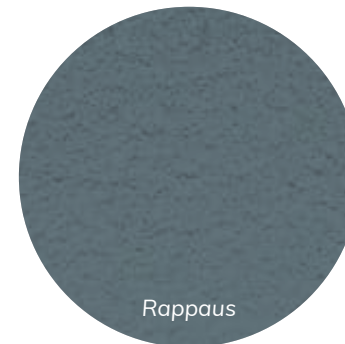
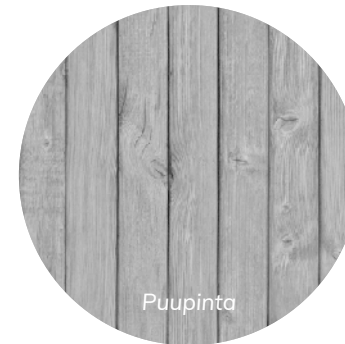
Materiaali- ja väripaletti

Eteläisen Lumilaakson väripaletti koostuu hieman murretuista kirkaista väreistä, päävärinä vaalea vihreä. Julkisivujen tyypilliset päämateriaalit ovat rappaus sekä yhdensuuntaiset puupinnat. Sokkelien pintamateriaalina on betonipinta tai rappaus. Tärkeitä yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteita ja sisäänkäyntejä, voidaan korostaa Lamminrahkan väripaletista vapaasti valituilla sävyillä.

Teemavärit

Julkisivumateriaalit

Katot

1. JOHDANTO

1.2.3. LUMILAAKSO, ETELÄ

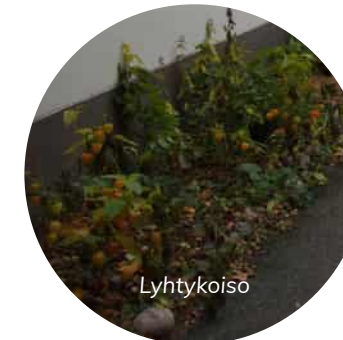
Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit

Eteläisen Lumilaakson tavoitteena on pienipiirteinen värikäs kasvillisuus. Kasvilajit ovat koristeellisia, niissä on voimakas syysväri tai koristeelliset marjat. Pihatilat ovat pienipiirteisiä ja kodikkaita, kasvillisuutta käytetään rajaamaan tilaa. Istutusten tulee olla monilajisia, massaistutuksia ei suositeta.

Pensasaita-
lajikkeet:
Tuhkapensas
Isotuomipihlaja
Aroniat
Aitaorapihlaja

Puut:
Pihlaja-lajikkeet
Kuusi
Vaahtera-lajikkeet

Pensaat:
Marjakuusi
Lumimarja
Tuomipihlajat
Mongolianvaahtera
Orapihlajat
Aronia

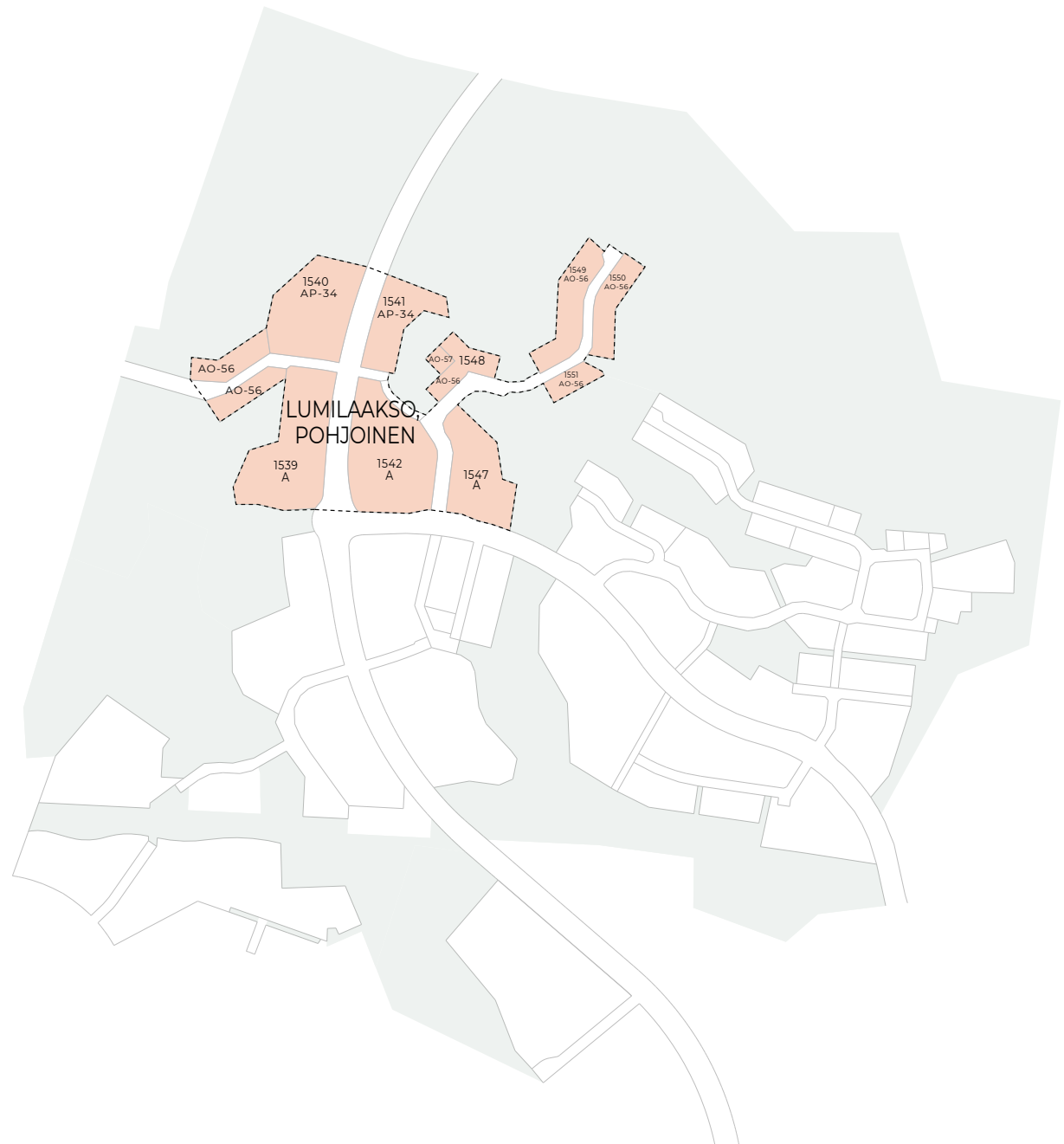
1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.4. Lumilaakso, pohjoinen

Lamminrahkan keskustasta pohjoiseen päin kuljettaessa seuraavana edessä nousee Mossin puistokatu reunustava Lumilaakso. Mossin puistokadun ja Kuurankadun vilkkaan risteyksen ympärille rakentuu keskustan tapaan tiivistä aluetta, jossa julkisivuiltaan vaihtelevat kerrostalot reunustavat pääkatua.

Lumilaakson eteläreunalle on suunniteltu raitiotiepysäkki ja Lumilaakson ja keskustan välistä viheraluetta tulee halkomaan myös seudullinen pyöräilyreitti. Raitiotiepysäkin läheltä pääsee pyöräily- ja ulkoilureittien lisäksi myös hiihtoladulle. Seudullinen ulkoilureitti Tampereen Atalasta Kangasalan asemalle kulkee aivan Lumilaakson pohjoisreunalla. Keskeiseltä sijainnilta käsin liikkuminen on sujuvaa ja vaihtoehtoja löytyy niin kulkutavan kuin reitin suhteen.

Lumilaakson eteläosa on hyvin kaupunkimaista ympäristöä kerros- ja kaupunkipientaloineen, mutta pohjoisosassa kerrostalot vaihtuvat matalammiksi rivitaloiksi ja omakotitaloiksi, jotka ovat aivan luonnon äärellä.

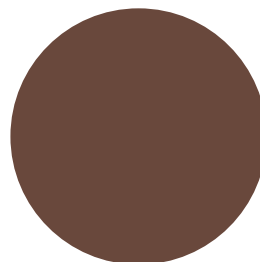
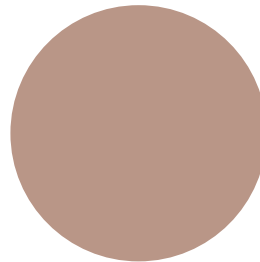
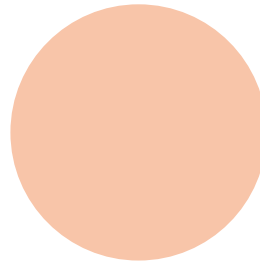
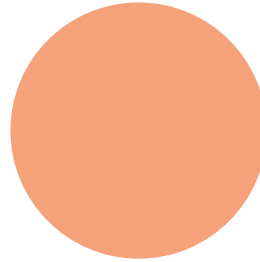
1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.4. LUMILAAKSO, POHJOINEN

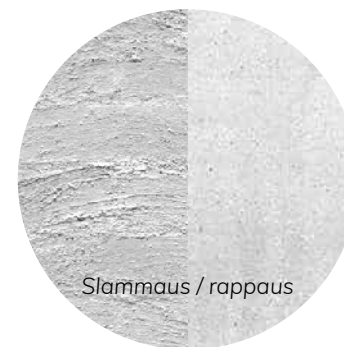
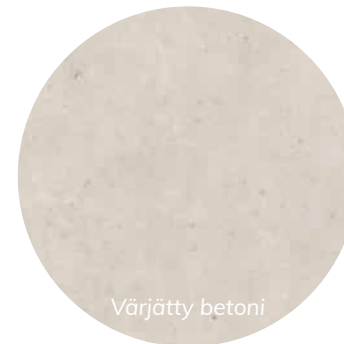
Materiaali- ja väripaletti

Lumilaakson pohjoisosan väripaletti koostuu selkeistä yhtenäisistä luonnonväreistä, päävärinä vaalea, hiekan sävyinen tiili. Julkisivujen tyypilliset päämateriaalit ovat tiilipinta, betonipinta, slammaus ja rappaus. Sokkelien pintamateriaalina betonipinta tai rappaus. Sokkelin pintamateriaali voidaan nostaa koko maantasokerroksen julkisivuun kivijalan korostamiseksi, mikäli julkisivussa on liiketilaa. Haltijamäen pohjoisosan väripaletissa on korostusvärinä valkoinen, lämmin harmaa ja punertava hiekka, joilla korostetaan tärkeitä yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteita ja sisäänkäyntejä.

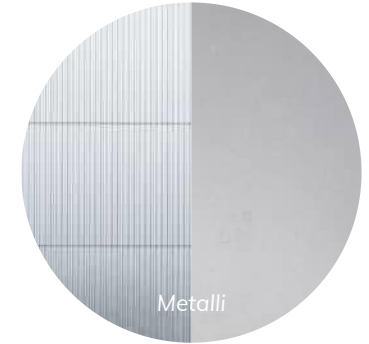
Teemavärit

Tiili- ja betonijulkisivut

Metalli- ja lasijulkisivut

Katot

1. JOHDANTO

1.2.4. LUMILAAKSO, POHJOINEN

Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit

Pohjoisen Lumilaakson alueella on tavoitteena muodostaa metsäpihoja, jotka hyödyntävät mahdollisimman paljon olemassa olevaa kasvillisuutta ja luonnonelementtejä. Kasvillisuuden tulee olla kerroksellista: sekä puita, pensaita että perennoja. Uusi, istutettava kasvillisuus muodostuu pääosin suomalaisista metsälajeista. Kasvilajit valitaan luontaisen kasvupaikan mukaan: alavilla alueilla suositaan lehtipuita kuten koivuja ja leppiä, ja aluskasvillisuutena niittymäistä kasvillisuutta ja saniaisia. Selänteillä suositaan mäntyjä ja katajia, ja aluskasvillisuutena kunttaa.

Pensasaita-
lajikkeet:
Kuusi
Taikinamarja
Sinikuusama

Puut:
Koivut
Lepät
Männyt
Katajat

Aluskasvillisuus:
Niitty/ keto
Kuntta
Saniaiset
Koristeheinät

Kuusi

Koivu

Sammal ja
kalliopinta

Taikinamarja

Kataja

Kuntta

Kuusama

Kuusikko ja puro

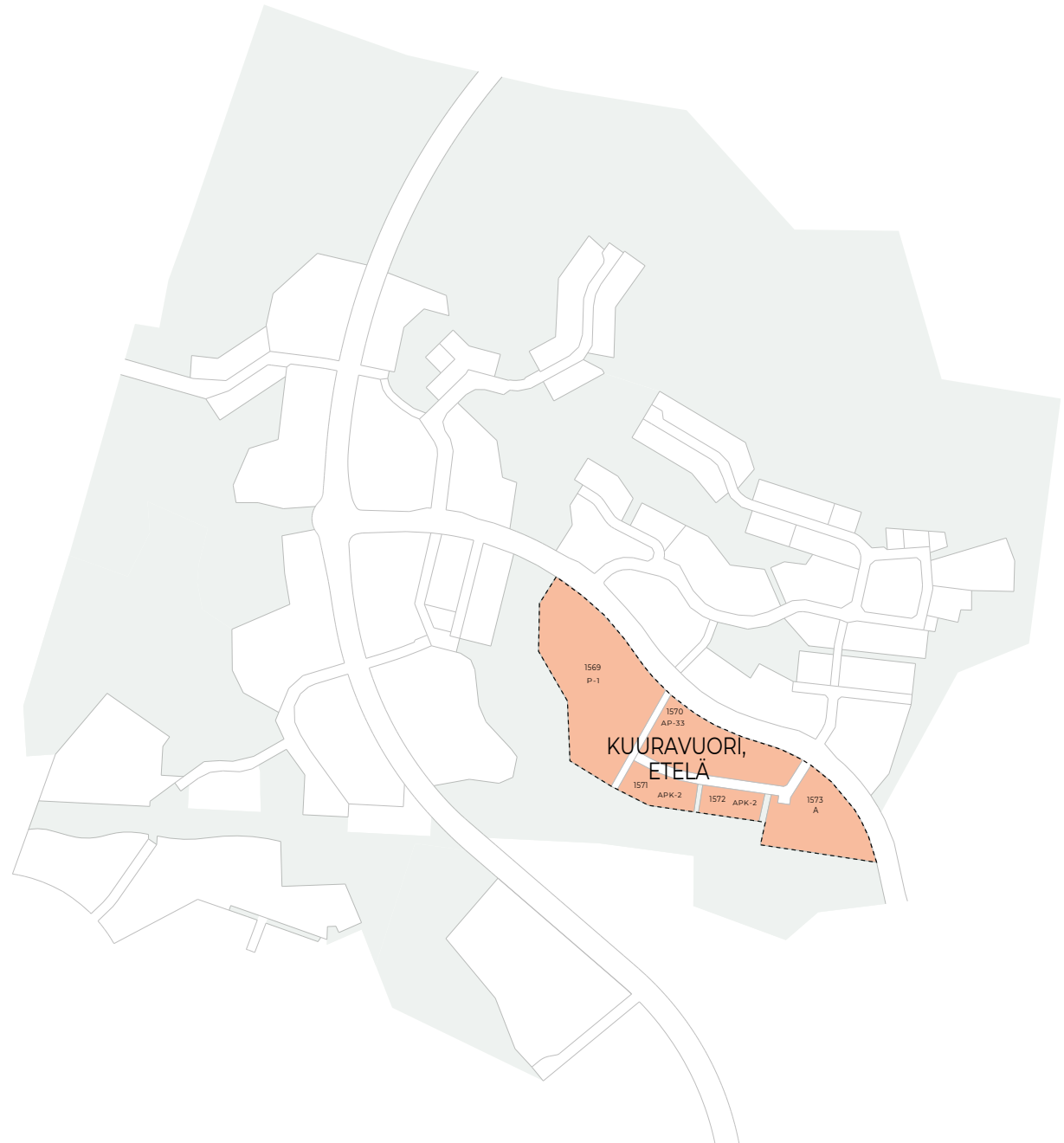
Niitty

1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT

1.2.5. Kuuravuori, etelä

Kuuravuori muodostuu Kuurankadun varteen levittäytyen pohjoiseen kallioisille karuille kankailla. Kuurankadun varren rakentaminen on vaihtelevampaa kuin Mossin puistokadun ja korttelit ovat pienempiä. Kuurankatua reunustavat vaihtelevan korkuiset kerrostalot sekä rivitalot.

Kuuravuoden eteläosan varsinaiset asuinkorttelit ovat Kuuraparranpolun varrella. Yksi kortteleista on rivitaloille, yksi pääasiassa kerrostaloille ja kaksi kaupunkipientaloille. Ne muodostavat Kuurankadun eteläpuolelle oman pienen kokonaisuutensa yhdessä pienten lasten yksiköllä ja muulla palvelurakentamisella suunnitellun korttelin kanssa.

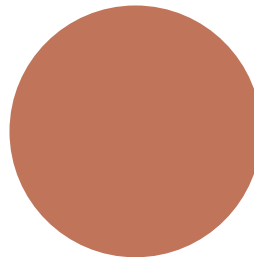
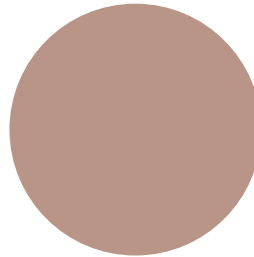
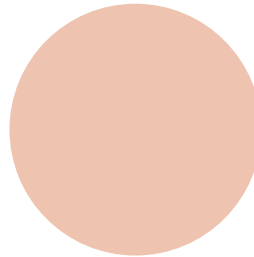
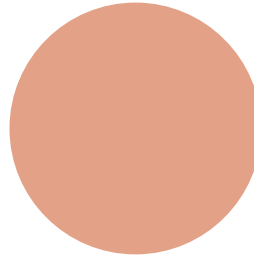

1.2. LAMMINRAHKAN POHJOISOSAN KYLÄT
1.2.5. KUURAVUORI, ETELÄ

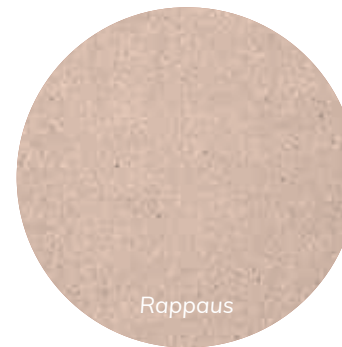
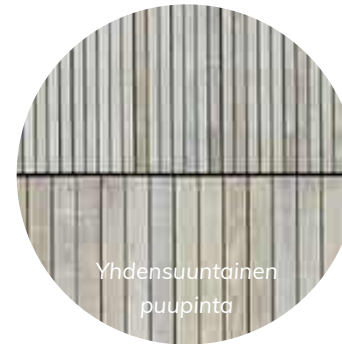
Materiaali- ja väripaletti

Kuuravuoren eteläosan väripaletti koostuu hieman murretuista kirkkaista väreistä, päävärinä murrettu puna-oranssi. Julkisivujen tyypilliset päämateriaalit ovat rappaus sekä yhdensuuntaiset puupinnat tai hirsi. Sokkelien pintamateriaalina betonipinta tai rappaus. Tärkeitä yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteita ja sisäänkäyntejä, voidaan korostaa Lamminrahkan väripaletista vapaasti valituilla sävyillä.

Teemavärit

Julkisivumateriaalit

Katot

1. JOHDANTO

1.2.5. KUURAVUORI, ETELÄ

Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit

Eteläisen Kuuravuoren alueella on tavoitteena muodostaa metsäpihoja, jotka hyödyntävät mahdollisimman paljon olemassa olevaa kasvillisuutta ja luonnonelementtejä. Kasvillisuuden tulee olla kerroksellista: sekä puita, pensaita että perennoja. Uusi, istutettava kasvillisuus muodostuu pääosin suomalaisista metsälajeista. Kasvilajit valitaan luontaisen kasvupaikan mukaan: alavilla alueilla suositaan lehtipuita kuten koivuja ja leppiä, ja aluskasvillisuutena niittymäistä kasvillisuutta ja saniaisia. Selänteillä suositaan mäntyjä ja katajia, ja aluskasvillisuutena kunttaa.

Pensasaita-
lajikkeet:
Kuusi
Taikinamarja
Sinikuusama

Kuusi

Puut:
Koivut
Lepät
Männyt
Katajat

Koivu

Aluskasvillisuus:
Niitty/ keto
Kuntta
Saniaiset
Koristeheinät

Sammal ja
kalliopinta

Taikinamarja

Kataja

Kuntta

Kuusama

Kuusikko ja puro

Niitty

1.2. LAMMINRAHKAN KYLÄT

1.2.6. Kuuravuori, pohjoinen

Kuuravuori muodostuu Kuurankadun varteen levittäytyen pohjoiseen kallioisille karuille kankaille. Kuurankadun varren rakentaminen on vaihtelevampaa kuin Mossin puistokadun ja korttelit ovat pienempiä. Kuurankatua reunustavat vaihtelevan korkuiset kerrostalot sekä rivitalot.

Kuuravuoren pohjoisosa muuttuu Kuurankadulta pohjoiseen päin mentäessä asteittain kerrostalovaltaisesta rivitalovaltaiseksi ja lopulta omakotialueeksi. Rakennettavat talot istutetaan sopimaan alueen kallioisiin rinteisiin ja olemassa olevia kivenlohkareita pyritään hyödyntämään piholla.

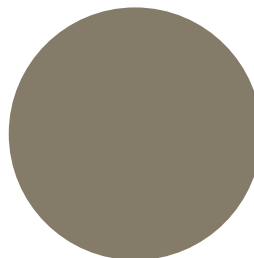
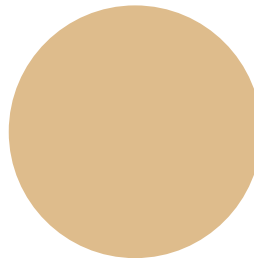
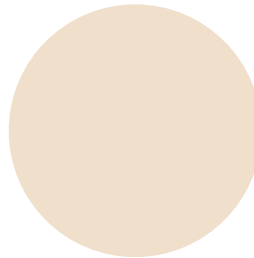
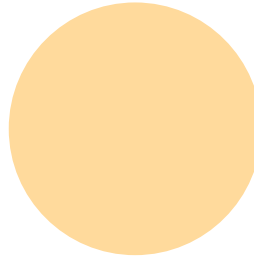
1. JOHDANTO

1.2.6. KUURAVUORI, POHJOINEN

Materiaali- ja väripaletti

Kuuravuoren pohjoisosan väripaletti koostuu hieman murretuista kirkkaista väreistä, päävärinä lämmin keltainen. Julkisivujen tyypilliset päämateriaalit ovat rappaus sekä yhdensuuntaiset puupinnat. Sokkelien pintamateriaalina on betonipinta tai rappaus. Tärkeitä yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteita ja sisäänkäyntejä, voidaan korostaa Lamminrahkan väripaletista vapaasti valituilla sävyillä.

Teemavärit

Julkisivumateriaalit

Katot

1. JOHDANTO

1.2.6. KUURAVUORI POHJOINEN

Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit

Pohjoisen Kuuravuoren alueella on tavoitteena muodostaa metsäpihoja, jotka hyödyntävät mahdollisimman paljon olemassa olevaa kasvillisuutta ja luonnonelementtejä. Kasvillisuuden tulee olla kerroksellista: sekä puita, pensaita että perennoja. Uusi, istutettava kasvillisuus muodostuu pääosin suomalaisista metsälajeista. Kasvilajit valitaan luontaisen kasvupaikan mukaan: alavilla alueilla suositaan lehtipuita kuten koivuja ja leppiä, ja aluskasvillisuutena niittymäistä kasvillisuutta ja saniaisia. Selänteillä suositaan mäntyjä ja katajia, ja aluskasvillisuutena kunttaa.

Pensasaita-
lajikkeet:
Kuusi
Taikinamarja
Sinikuusama

Puut:
Koivut
Lepät
Männyt
Katajat

Aluskasvillisuus:
Niitty/ keto
Kuntta
Saniaiset
Koristeheinät

Kuusi

Koivu

Sammal ja
kalliopinta

Taikinamarja

Kataja

Kuntta

Kuusikko ja puro

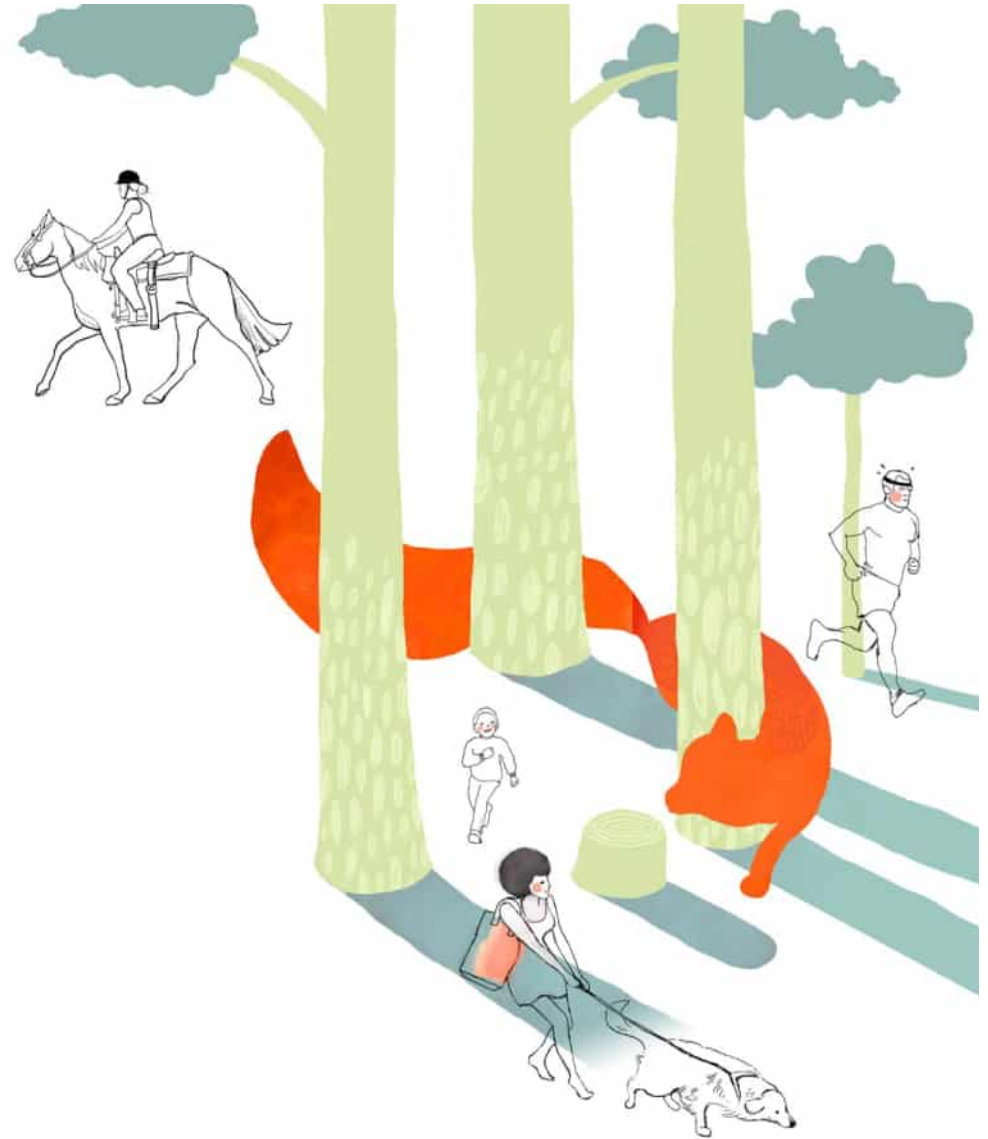

Niitty

- 2.1. Tontin käyttö
- 2.2. Pihat
- 2.3. Pysäköinti
- 2.4. Rakennusten hahmo ja julkisivut

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.1 Tontin käyttö

Tavoitteena on ympäröivään metsäluontoon hyvin istuva rakentaminen. Rakennukset sijoittuvat maastoon luontevasti, hyödyntäen sen mahdollisia korkeuseroja. Rinnemaasto nähdään mahdollisuutena: korkealta avautuvia näkymiä, elämyksellisiä rinnepihoja, rinteeseen rajautuvia, pienimittakaavaisia ulkotiloja, pysäköinnin häivyttämistä rinteeseen. Isoja leikkauksia ja täyttöjä vältetään, erityisesti viheralueen ja tontin rajalla.

Rakennukset sijoittuvat katujen varsille muodostaen kaupunkimaista, tiivistä katutilaa. Julkisivulinjat ja runkosyvyydet vaihtelevat kuitenkin joitain metrejä niin, että rakennusten väliin jäävä tila on leveydeltään vaihteleva. Rakennuksen ja kadun väliin jätetään sisäänkäyntipiha tai ulko-oleskelutila, jonka istutukset, patiot, kuistit, viherhuoneet, erkkerit tai pergolat ja etupihoille kuuluvat elämän merkit rikastavat katumiljöötä ja tekevät jalan ja pyörällä kulkemisesta kiinnostavampaa. Etupihat luovat rakennuksen ja kadun väliin myös puoliyksityisen, sosiaalisen vyöhykkeen: Etupihalta on helppo huikata kadulle ja etupihalla puuhastelijan kanssa on helppo jäädä jutulle.

Rakennuksia sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan korttelin reunojen lisäksi myös korttelin keskelle, jolloin korttelin pihoista muodostuu tilallisesti ja näkymiltään vaihteleva, rikas ja pienimittakaavainen kokonaisuus.

Talotyypit ovat vaihtelevia ja takaavat, että korttelissa asuu monipuolisesti eri-ikäisiä ihmisiä ja erilaisia perhekuntia.

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.1. TONTIN KÄYTTÖ

2.1.1. Maastoon sovitus

1. Tontin korkeusasemat tulee sovittaa viereisten yleisten alueiden ja viereisten tonttien korkeusasemiin.
2. Tontin viheralueen vastaisella sivulla tulee säilyttää maanpinnan luonnollinen korkeusasema.
3. Mahdolliset välttämättömät luiskaukset ja tukimuurit on toteutettava kokonaisuudessaan tontin puolella.
4. Tontin sisäiset korkeuserot on hoidettava ensisijaisesti sovittamalla rakennuksia maaston muotoihin ja välttämällä isoja leikkauksia ja täyttöjä.

Kuvat: Monikerroksisten rakennuksen sovitus rinteseen sekä rinnepiharatkaisuja

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.1. TONTIN KÄYTTÖ

2.1.2. Suhde katuun

1. Kuurankadun ja tonttikatujen varsilla kadun ja tontin pääkäyttötarkoituksen mukaisen rakennuksen väliselle alueelle tulee sijoittaa asunnon sisäänkäyntipiha tai ulko-oleskelutila. Ulko-oleskelutila tulee melualueella tarvittaessa suojata lasituksin.

2. Kadun ja rakennuksen, katoksen tai pysäköintialueen väliselle alueelle tulee istuttaa monilajisia istutuksia kuten pieniä pensaita, perennoja, maanpeitekasveja ja köynnöksiä vehreyttämään katumiljöötä. Istutuksia mahdollisesti rajaamaan tarvittavan tukimuurin korkeus saa olla enintään 50 cm. Kadun piennaralueen käsittely tulee varmistaa kaupungilta tontinkäyttösuunnittelun käynnistyessä.

3. Kulkuväylä kadulta sisäänkäynnille kivetään.

Kuvat: Esimerkkejä kadun varren kasvillisuudesta

Kaavamääräykset

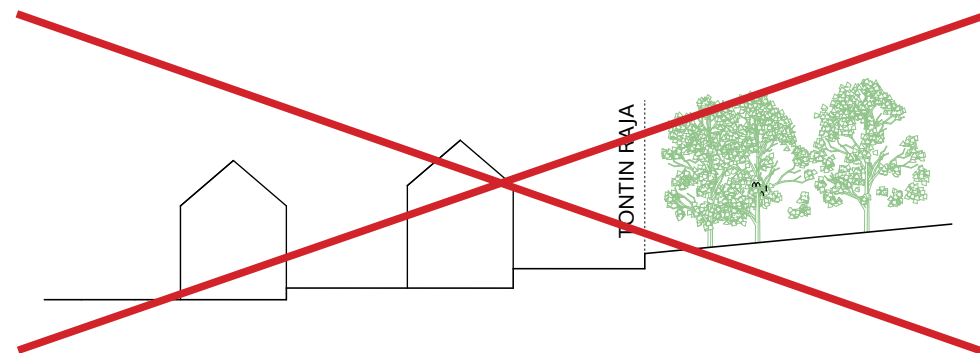
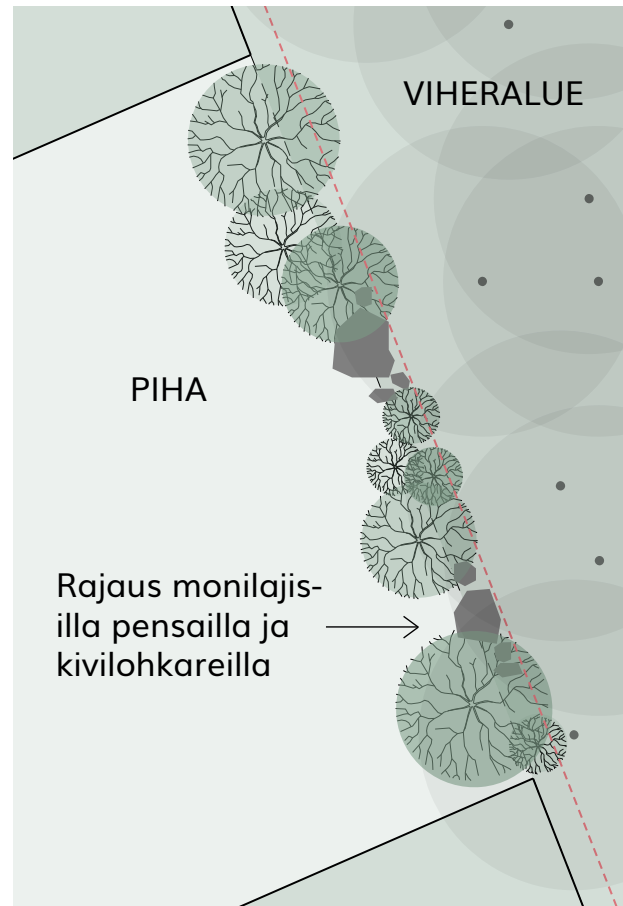
2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.1. TONTIN KÄYTTÖ

2.1.3. Suhde viheralueeseen

1. Tontin viheralueen vastaisella sivulla tulee säilyttää maanpinnan luonnollinen korkeusasema.

2. Pihat rajataan viheralueista piharakennuksin, katoksin tai monilajisin, vaihtelevin välein istutetuin pensain ja puin.

Leikkaus: Tontin suhde viheralueeseen

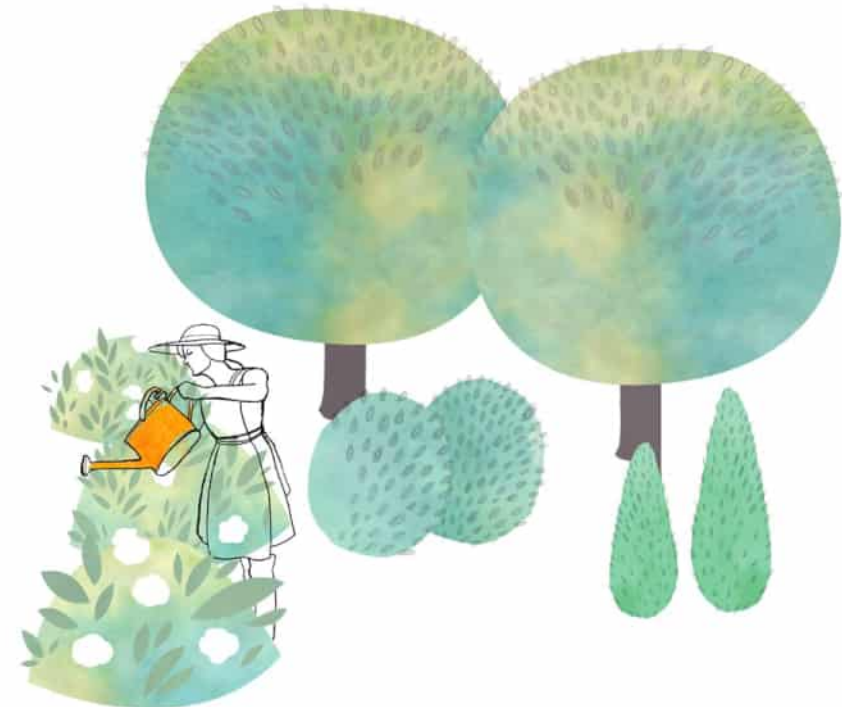
2.2. Pihat

Pihoilla, kuten muuallakin Lamminrahkassa, mittakaava on ihmisenkokoinen ja tavoitteena on vaihtelevuus ja elämyksellisyys. Pihat ovat tärkeä osa Lamminrahkan vihreää tunnelmaa. Pihoilla pyritään monilajiseen ja monikerroksiseen lajistoon, joka virkistää, elvyttää ja ilahduttaa kaikkina vuodenaikoina. Hyötykasveja suositaan. Kadun varrella pienikin rakennusten välinen alue istutetaan, jotta katutilijööseen saadaan vihreyttä. Pihoilla hyödynnetään mahdollisimman paljon luonnonelementtejä, kuten kallioita ja lohkareita. Ne ovat valmiita ja kustannustehokkaita ja liittävät pihat luontevasti ympäröivään metsäluontoon. Luonnonläheinen tunnelma syntyy myös pintamateriaaleista, joissa suositaan soraa ja luonnonkiveä. Läpäiseviä pintamateriaaleja suositaan myös hulevesien imeyttämiseksi syntysijoillaan.

Korttelien pihat ovat tilallisesti, näkymiltään, kasvillisuudeltaan ja julkisuusasteiltaan monipuolisia kokonaisuuksia. Asuntoihin liitetään korttelipihoille avautuvia oleskelupihoja aina, kun se on mittakaavallisesti luontevaa. Yksityisyys taataan ensisijaisesti kasvillisuudella tai köynnöksiä kasvavilla pergoloilla.

Pihoilla on keskeinen rooli siinä, kuinka hyvin korttelin asukkaat oppivat tuntemaan toisensa eli yhteisöllisyyden synnyttämisessä. Toimintojen sijoittaminen lähelle toisiaan ja lähelle keskeisiä kulkuväyliä, sopivan levyiset kulkuväylät

ja harkitut näköyhteydet saavat aikaan sen, että ihmiset kohtaavat toisensa luontevasti arjessa ja tutustuvat huomaamattaan. Se on pohja korttelin yhteisöllisyydelle: yhteiselle toiminnalle, yhteenkuuluvuudentunteelle, naapuriavulle, turvallisuuden tunteelle ja paikkaan juurtumiselle.

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.1. Pihojen rakentaminen ja suunnittelu

1. Pihan toiminnallisuudesta, elämyksellisyydestä, kasvillisuudesta ja luonnon monimuotoisuudesta on ohjeistettu laatuohjeessa.
2. Kasvivalinnoissa tulee suosia kunkin kylän kasvilajeja (ks. laatuohje).
3. Muiden kuin asuntopihojen pihasuunnitelma tulee olla viheralan ammattilaisen tekemä ja suunnitelma on liitettävä rakennuslupa-asiakirjoihin.
4. Asuinkorttelin kiinteistöjen pihojen tulee olla yhteistä piha-aluetta ja korttelin kaikkien kiinteistöjen yhteisessä käytössä lukuun ottamatta asuntokohtaisia pihoja.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.1. Pihojen rakentaminen ja suunnittelu

1. Pihoilla tulee mahdollisuuksien mukaan säästää olemassa olevaa kehityskelpoista puustoa, erityisesti koivuja ja mäntyjä. Paikalle jo juurtunut puusto kasvaa varmemmin, nopeammin ja kustannustehokkaammin kuin istutettu puusto. Säilytettävät puut voivat olla suuria puita tai puun vesoja. Säilytettävät alueet tulee aidata työmaan ulkopuolelle, eikä niillä saa varastoida maata tai rakennustarvikkeita.

2. Avokallioita ja siirtolohkareita tulee pyrkiä säilyttämään mahdollisimman paljon. Ne ovat valmiita maisemaelementtejä pihalla.

3. Piharakentaminen on tehtävä ammattitaitoista viherurakoitsijaa käyttäen. Viherurakoitsijan työnjohtajan on oltava koulutukseltaan hortonomi, puutarhateknikko tai puutarhuri ja omattava alan kokemusta.

4. Pihatilojen tavoitteena on pienipiirteisyys. Suuret, yhtenäiset pihatilat tulee jakaa osiin rakenteiden tai kasvillisuuden avulla.

Kuvat: Esimerkkejä pihosta, joissa on säilytetty paikalla olevia luonnonelementtejä.

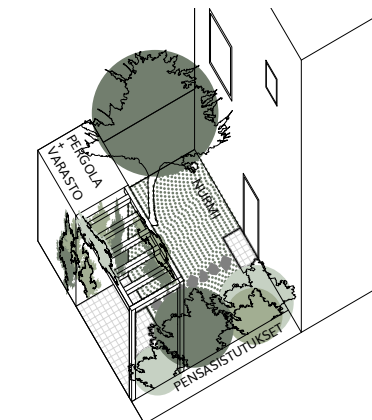
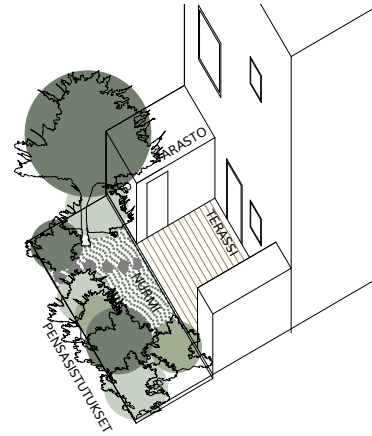
Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.2. Asuntokohtainen piha

1. Nelikerroksisissa ja sitä matalammissa rakennuksissa maantasokerroksen asunnoilla tulee olla oma oleskelupiha, joka on näkösuojattu istutuksin.
2. Asuntopihalle tulee olla kulkuyhteys myös ulko-kautta.
3. Asuntopihat rajataan muusta pihatilasta ensisijaisesti kasvillisuudella ja/tai köynnöksiä kasvavilla pergoloilla.

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.3. Pihan toiminnot

1. A- ja AP-kortteleissa, joissa on yksi tai useampi taloyhtiö, tulee olla koko korttelin yhteinen leikki- paikka, paitsi jos kortteli rajautuu yleiseen leikkipaikkaan.

2. Kerrostalovaltaisissa kortteleissa tulee olla lisäksi yksi koko korttelin yhteinen, monipuolisesti varusteltu oleskelupaikka.

3. Pihan tulee tarjota tekemistä eri ikäisille asukkaille (lapset, nuoret, työikäiset seniorit).

Ideoita eri ikäisille suunnatusta tekemisestä.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.3. Pihan toiminnot

1. Kulkuväylien ja toimintojen suunnittelussa edistetään yhteisöllisyyttä ja ihmisten välisiä kohtaamisia siten, että esimerkiksi leikkipaikka sijoitetaan keskeisen kulkuväylän ja mahdollisesti muiden pihan toimintojen viereen.

2. Kaikissa kortteleissa tulee olla hiekkalaatikko, keinu ja monipuolinen kiipeilyteline.

3. Pihassa on oltava vähintään neljä erilaista ja eri ikäisiä palvelevaa toimintoa esimerkiksi viereisestä listasta.

Hiekka- ja vesileikit

Kortteliviljelmä

Grillauspaikka

LAPSET:

Trampoliini
Pulkkamäkirinne
Leikkimökki
Sadevesileikkirakenteet (pumppu, hana ja kouru/allas)
Tasapainorata

NUORET:

Koripalloteline + asfaltoitu edusta
Pingispöytä
Skeittauspaikka
Pallokenttä
Pelinurmi + maalit
Frisbeegolf-korit
Istuskelualue
Parkour- tai boulderointi-välineet

AIKUISET:

Grillauspaikka ja kesäkeittiö
Viljelylaatikot tai kasvimaa
Kasvihuone
Auringonottokalusteet
Riippukeinut
Pihakeinu
Ulkokuntoilulaitteet
Petanque-alue

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.4. Pihan elämyksellisyys, vehreys ja luonnon monimuotoisuus

1. Muut kuin leikki- ja oleskelupaikaksi, pelastustieksi ja kulkuväyläksi välittömästi tarvittavat alueet tulee istuttaa vettä läpäiseviksi, puutarhamaisiksi ja vehreiksi pihan osiksi.

2. Piharakentamisessa tulee hyödyntää tontilla olevia kivenlohkareita.

3. Tontin kulkuväylät ja ajoyhteydet tulee toteuttaa vettäläpäisevästä materiaalista (muu kuin asfaltti), mikäli alueiden kaltevuudet sen sallivat (ei koske kansiratkaisuja). Hulevesiä tulee ohjata istutuksille.

Monipuolista kasvillisuutta

Hyödynneittäjä lohkareita

Läpäisevä pinnoite

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.2. PIHAT

2.2.4. Pihan elämyksellisyys, vehreys ja luonnon monimuotoisuus

1. Pihoilla tulee olla runsaasti ja monipuolisesti erikokoisia ja -lajisia puita ja pensaita sekä eri aikaan kukkivia perennoja. Pihoilla tulee olla myös ainavihantia lajeja sekä hyötykasveja.

2. Kadun varressa olevien rakennusten väliin tulee istuttaa puu tai pensaita, mikäli ko. kohtaa ei käytetä kulkuväyläksi tms.

3. Pihasuunnittelussa tulee huomioida kortteleiden hulevesien viivytysvaatimus ja hulevesien viivytysaluiden viemä pinta-ala.

4. Pihalla tulee olla yksi luontoelementti esimerkiksi viereisestä listasta.

Monilajisia istutuksia

Lähiluontoa

Lahopuun hyödyntäminen osana istutuksia

ELÄMYKSELLISYYS JA LUONNON MONIMUOTOISUUS:

- Kasvipintainen hulevesien hallintarakenne / sadepuutarha
- Lohkareikko, kallioalue tai kivikko
- Elämispolusto
- Säilytettävä metsikköalue
- Lehtimaja
- Perhosniitty
- Lahopuita maassa tai piharakenteissa
- Hyönteishotelleja, linnunpönttöjä ja lepakkopönttöjä vähintään 3 kpl

2.3. Pysäköinti

Lamminrahkassa tavoitteena on joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn kannustaminen. Ydinkeskustassa bussi- ja ratikkapysäkillä on siten monin paikoin lyhyempi matka kuin autopaikalle. Alueella kannustetaan erillisiin, autoilun muuttuessa muuntojoustaviin pysäköintilaitoksiin, jotka eivät ole rakenteellisesti sidoksissa asuinrakennuksiin.

Lamminrahkassa tavoitteena on, että katutila on tiiviisti rakennusten rajaamajakatutiljööetupihojen, parvekkeiden ja istutusten elävöittävä. Pintapysäköintialueita ei tule siks rakentaa kadun varteen kadun suuntaiseksi pysäköintivyöhykkeeksi, vaan katuun nähden poikittain, korttelin kulmiin tai muutoin korttelin reunoille, piharakennusten rajaamina korttelin keskelle tai pieninä ryppäinä korttelin kulkuväylien varsille.

Kortteleissa sijaitsevien pysäköintikansien ja -rakennusten julkisivut vaikuttavat merkittävästi pihan viihtyisyyteen ja ne tulee siks pyrkiä sovittamaan osaksi rinnettä tai rakennuksia tai maisemoida istutuksin lisäämään pihan

vehreyttä. Pintapysäköintialueet tulee pihan viihtyisyyden vuoksi rajata muusta piha-alueesta piharakennuksin ja / tai istutuksin.

Pyöräilyyn kannustavat pihalla sijaitsevat, helposti saavutettavissa olevat, helppokäyttöiset ja lukitut pyöräkatokset. Pyöräkatos esimerkiksi leikki- tai kuntoilupaikan vieressä tuottaa luontevia asukkaiden välisiä arkisia kohtaamisia ja edistää siten korttelin yhteisöllisyyden muodostumista.

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.3. PYSÄKÖINTI

2.3.1. Autopysäköinti

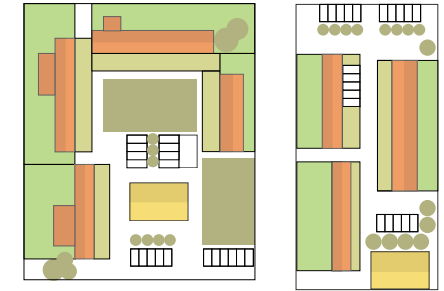
1. Tontilla katualueen ja rakennusten välille ei saa muodostaa kadun suuntaista pysäköintivyöhykettä. Pysäköintialueet ja -katokset tulee sijoittaa katuun nähden poikittain.

2. Yli 10 autopaikan pysäköintialueet tulee rajata istutuksin.

Kaaviot: Esimerkkejä pysäköinnin onnistuneesta hajauttamisesta asuinkortteleissa.

Asuntokohtainen pysäköinti sisäisten kulkuväylien varrella ja korttelin reunoilla (Espoon kaupunkivillat, Kauklahti, Espoo).

Pysäköinti jaettu pieniin ryhmiin ympäri korttelia (Tinggården, Tanska).

Asuinrakennukset kadun varrella, pysäköinti ja katokset sisempänä pihalla jakamassa pihatilaa (Oolannintie, Kartanonkoski, Vantaa)

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.3. PYSÄKÖINTI

2.3.1. Autopysäköinti

1. Tontilla katualueen ja rakennusten välille ei saa muodostaa kadun suuntaista pysäköintivyöhykettä. Pysäköintialueet ja -katokset tulee sijoittaa katuun nähden poikittain.

2. Pysäköintilaitosten tai -kansien yli 12 m pitkiin julkisivuihin tai niiden viereen tulee toteuttaa kasvillisuutta.

3. Pysäköintilaitokseen ajo avoluiskan kautta ei ole sallittua.

Kuvat: Esimerkkejä pysäköintilaitosten sisäänkäynnistä.

Vihereinällä naamioitu pysäköintilaitoksen julkisivu

Pysäköintikansi pihana

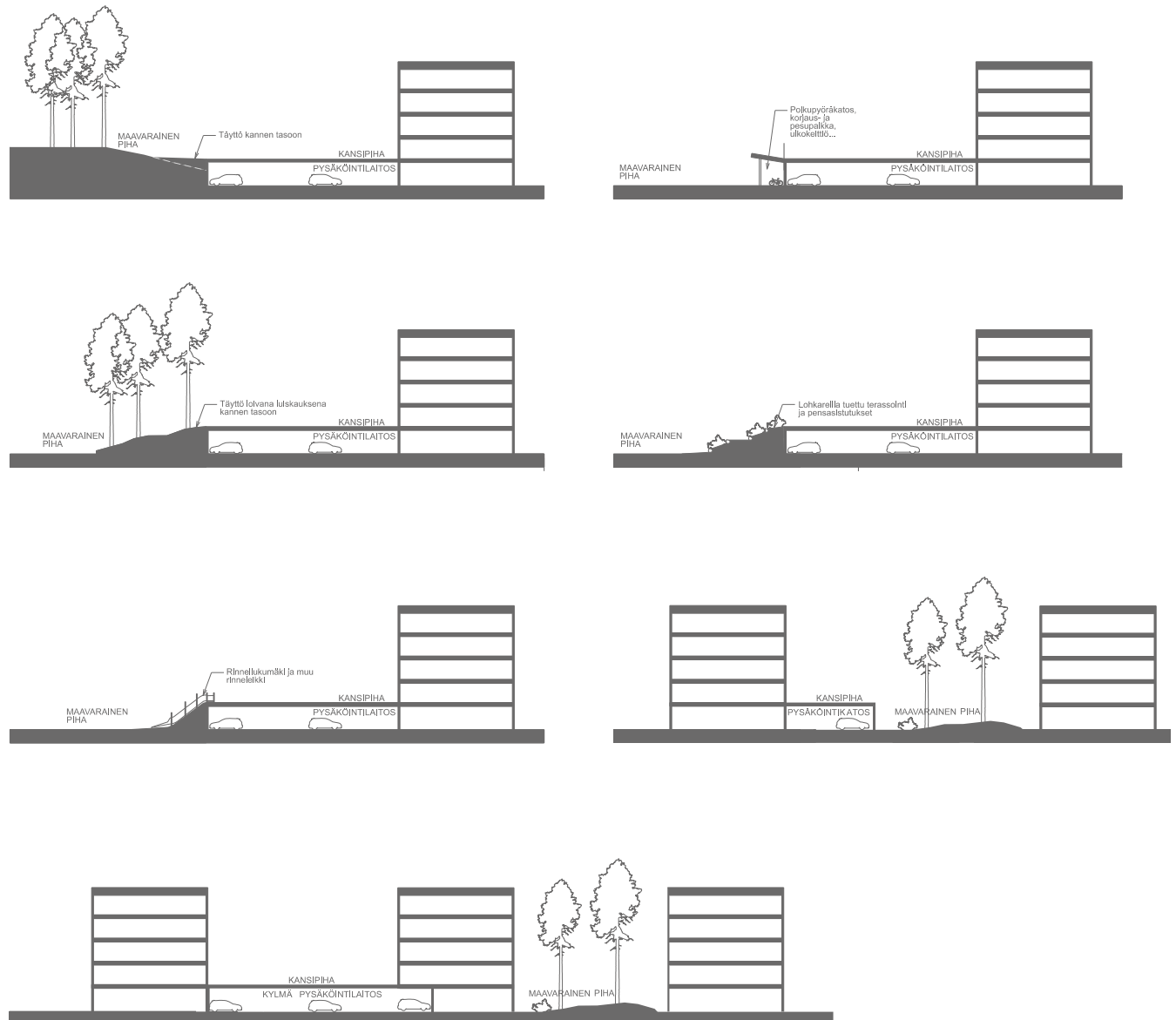

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.3. PYSÄKÖINTI

2.3.1. Autopysäköinti

Leikkaukset: Esimerkkejä pysäköintilaitosten ja pysäköintikansien maastoon sovituksesta.

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT

2.3. PYSÄKÖINTI

2.3.2. Pyöräpysäköinti

1. Sekä sisätilojen että ulkotilojen pyöräpaikoille tulee olla esteetön pääsy ja paikkojen tulee sijaitse rakennuksen sisäänkäynnin tuntumassa.

2. Kaikkien pyöräpysäköintipaikkojen tulee olla runko-lukittavia

3. Vähintään puolet asumisen pyöräpaikoista tulee olla lukitussa ja katetussa tilassa. Katettujen tilojen tulee olla valaistuja.

4. Asuinrakennusten ulkoiluvälinevarastojen mitoituksessa (mm. kulkuväylät ja sisäänkäynnit sekä muu mitoitus) tulee huomioida tavarapyörien, polkupyörän peräkärryjen tai muun liikkumisen apuvälineen vaatima tila.

Kuvat: Esimerkkejä pyöräkatoksista ja pyörävarastoista.

2.4. Rakennusten hahmo ja julkisivut

Lamminrahkassa tavoitellaan vanhan kaupungin pienimittakaavaista tunnelmaa, mutta nykyajan arkkitehtuurin keinoin. Lamminrahka erottuu muista Tampereen seudun kaupunginosista tunnistettavana, omaleimaisena alueena, jolla on "Lamminrahkan tyyli". Korttelin kerroskorkeudet, kattomuodot, räystäskorot ja julkisivujäsentely vaihtelevat, mistä muodostuu jalankulkijan näkökulmasta kiinnostavaa katumiljöötä. Katoissa on räystäät ja kattolyhtyjä suositaan. Tavoitteena on materiaaleiltaan ja väreiltään vaihteleva katumiljöö, jossa korostuvat maanläheiset, kestävät ja helposti huollettavat materiaalit puu ja tiili.

Rakennukset ovat keskenään erilaisia, mutta rakennus itsessään julkisivujäsentelyltään rauhallinen, yksivärinen ja yksiaineinen. Arkkitehtuuri on selkeää ja ajatonta ja aukotuksessa suositaan yksittäisiä ikkunoita. Myös parvekkeet ovat yksittäisiä enemmän kuin koko julkisivun mittaisia vyöhykkeitä, jotka kätkevät ikkunat taakseen. Maantasokerroksen materiaali, aukotus ja detaljoin-ti ovat erityisen tärkeitä, sillä ne vaikuttavat jalan kulkemisen kiinnostavuuteen. Myös päätyjä halutaan eläviksi aukotuksella, sisäänkäynneillä ja esimerkiksi köynnöksin. Sisäänkäyntien tulee olla kutsuvia: ikkunoin kehystettyjä ja hyvin valaistuja ja erottua materiaaleiltaan ja väreiltään muusta julkisivusta. Vehreyttä tuodaan rakennusten sisäänkäyntien tuntumaan pensain, perennoin tai köynnöksin. Piharakennuksissa on viherkatto.

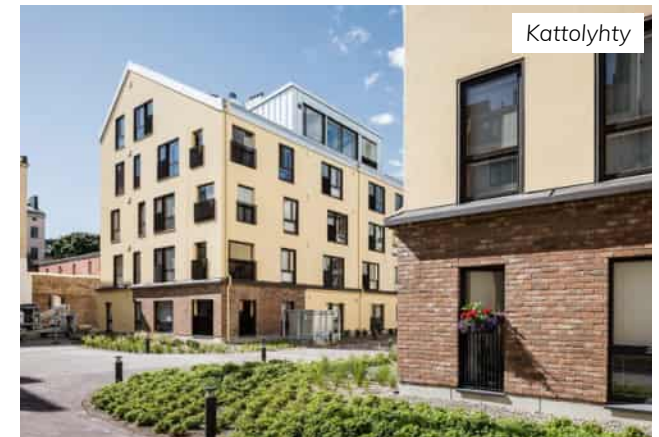

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.1. Katot

1. Rakennusten kattomuoto tulee olla harjakatto, mansardikatto tai porraskatto. Katto voi olla epäsymmetrinen.
2. Kaikki rakennuksen tilat mukaan lukien ilmanvaihdon huoneet ja muut tekniset tilat tulee sijoittaa rakennusmassan päävaipansisälle yhtenäisen vesikaton alapuolelle.
3. Aurinkoenergian kannalta suotuisille kattopinnoille tai julkisivuihin tulee olla mahdollista sijoittaa aurinkokeräimiä ja -paneeleja. Keräimet ja paneelit tulee suunnitella osaksi rakennuksen arkkitehtuuria.
4. Piharakennuksissa tulee olla viherkatto.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.1. Katot

1. Kattokulma saa vaihdella rakennuksittain.
2. Vesikaton materiaali saa jatkaa julkisivuille ylemmissä kerroksissa.
3. Katoissa tulee olla riittävät, julkisivua suojaavat ja tyyliin sopivat räystäät.
4. Kattolyhtyjä suositellaan.
5. Ilmanvaihtoputket tulee mahdollisuuksien mukaan koota savupiippumaisiksi isommiksi kokonaisuuksiksi, jotka saavat korostua visuaalisesti.
6. Piharakennuksissa tulee olla viherkatto.
7. Päätykolmioissa tulee käyttää samaa materiaalia kuin muualla julkisivuissa.

Kuvat: Esimerkkejä vaihtelevista kattomuodoista.

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.2. Julkisivut

Kuvat: Esimerkkejä julkisivujen väri- ja materiaali- vaihtelusta.

1. A- korttelit:

- Samaa ikkunajakoa tai muuta julkisivujäsentelyä saa olla yhtäjaksoisesti enintään 25 metrin matkalla.
- Samaa julkisivuväriä saa olla yhtäjaksoisesti enintään 25 metrin matkalla.

2. Pääkäyttötarkoituksen mukaisten rakennusten katujulkisivut eivät saa olla umpinaisia, vaan niille tulee avautua tilojen pääikkunoita, myös maantasokerroksessa ja myös rakennuksen päädyissä.

3. Kadun tai aukion varrella tai pihan puolella olevan näkyvän sokkelin tulee olla samaa materiaalia ja väriä kuin muu julkisivu vähintään yli 0,5 metriä olevalta osaltaan.

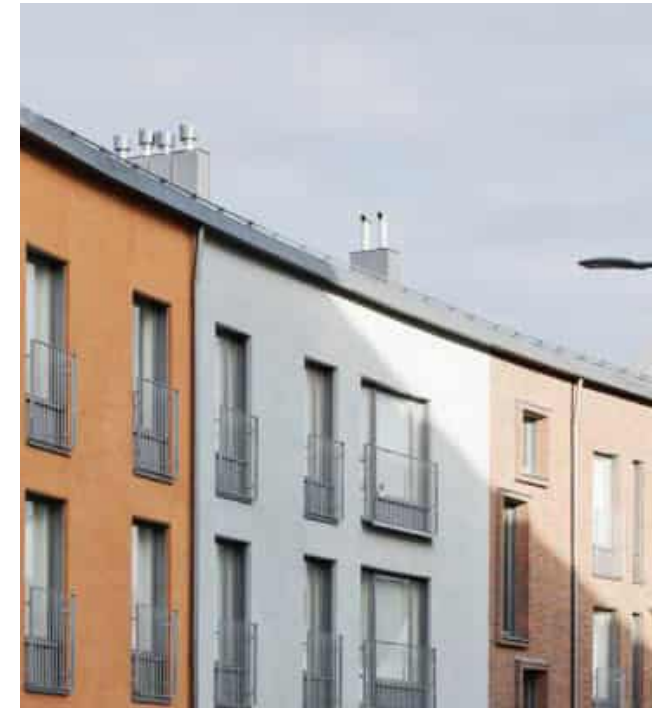
4. Aukotuksessa tulee suosia yksittäisiä ikkuna-aukkoja nauhamaisten tai isoiksi kentiksi yhdistettyjen elementtien sijaan. Ikkunoita ei tule yhdistellä tai kehystää värikentin tai vastaavin keinoin.

5. Asuntojen ikkunoiden tulee olla pääsääntöisesti pystysuuntaisia (aukon korkeus suurempi kuin leveys).

6. Kokoojakatujen ja aukoiden varsilla sallittuja julkisivumateriaaleja ovat puu, tiili, rappaus ja slammaus. Maantasokerroksen julkisivut voivat olla myös betonia tai kokonaan lasia. Hirsijulkisivujen tulee sopia kaupunkimiljööseen.

7. Rakennuksen julkisivujen tulee olla yllämainittuja reunaehtoja lukuun ottamatta muutoin ilmeeltään rauhallisia ja julkisivun jakamista erilaisiin pienempiin väri- tai materiaalilenttiin tulee välttää. Sisäänkäyntiä ja kadun tai aukion puoleista maantasokerrosta voi kuitenkin korostaa muusta julkisivusta poikkeavalla materiaalilla tai värityksellä.

8. Ilmalämpöpumppujen ulkoyksiköt on suunnattava siten, että naapureille ei koidu meluhaittaa. Ulkoyksiköt on verhoiltava osaksi julkisivua.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.2. Julkisivut

1. Julkisivujen arkkitehtuurin tulee olla selkeää, ajatonta ja sommittelultaan harkittua. Detaljiikan tulee olla huolellisesti suunniteltua ja toteutettua.
2. Rakennusten pihalle avautuviin päätyihin on suositeltavaa sijoittaa sisäänkäyntejä, jotta vältetään mykät julkisivut ja korttelin sisääntuloon saadaan elämää.
3. Rakennusten päädyissä tulee olla ikkunoita (paitsi paloteknisistä syistä) mykkien julkisivujen välttämiseksi.
4. Aukotuksessa tulee suosia yksittäisiä ikkuna-aukkoja nauhamaisten tai isoiksi kentiksi yhdistettyjen elementtien sijaan.
5. Ikkunoita ei tule yhdistellä tai kehystää värikentin tai vastaavin keinoin.
6. Asuntojen ikkunoiden tulee olla pääsääntöisesti pystysuuntaisia (aukon korkeus suurempi kuin leveys).
7. Liiketilojen ikkunoiden tulee olla riittävän leveitä ja korkeita, jotta ne avaavat hyvän näkyvyyden kadulta liiketilaan.
8. Mahdollisten arkadien suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liiketilojen riittävään näkyvyyteen kadulle.
9. Mossin puistokadulla julkisivumateriaalien tulee jatkaa maantasokerroksen ja ylempien kerrosten välillä yhtenäisinä, mutta maantason liiketilojen korostus tai kehystys on suotavaa.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.2. Julkisivut

Kaavamääräykset

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAAMO JA JULKISIVUT

2.4.3. Sisäänkäynnit

1. Pääsisäänkäyntiä tulee korostaa katoksella, syvennyksellä tai kuistilla.
2. Katujen varrella olevien kerrostalojen pääsisäänkäynnit tulee sijoittaa kadun puolelle.
3. Kerrostalojen porrashuoneiden tulee olla läpikuljettavia kadulta pihalle. Esteettömän sisäänkäynnin asuntoon ja porrashuoneeseen saa järjestää pihan puolelta.
4. Kokoojakatujen tai aukoiden puoleisilla julkisivuilla ei sallita luhtikäytäviä.
5. Katualueelle ei saa sijoittaa luiskia tai muita tilaa vieviä pysyviä rakenteita.

Kuvat: Esimerkkejä erottuvista sisäänkäynneistä.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.4. Parvekkeet

1. Levyparvekkeita ei suositella koko alueella (alle jää hyödyntämätön tila).
2. Parvekelaatan etureunaa tulee profiloida keveämmän ilmeen aikaansaamiseksi.
3. Mikäli parvekkeet ovat lasitettavissa, niin se on tehtävä rakennusvaiheessa.
4. Sisäänvedetyillä parvekkeilla suositellaan asennettavaksi verhojo rakennusvaiheessa yhtenäisen ilmeen muodostamiseksi.
5. Sisäänvedetyillä parvekkeilla tulee olla pistemäinen valaistus.
6. Parvekkeita ei katujulkisivuilla saa rakentaa yhtenäisinä koko julkisivun matkalta.

Suunnitteluohjeet

2. YHTIÖMUOTOISET ASUINKORTTELIT
2.4. RAKENNUSTEN HAHMO JA JULKISIVUT

2.4.5. Materiaalit ja värit

1. Materiaalien tulee olla sekä aikaa että kulutusta kestäviä. Voimakas materiaalituntu on suositeltavaa.
2. Tavoitteena on värikkäät katutiljööit, joilla vastakkaiset ja vierekkäiset rakennukset ovat eri värisiä.
3. Ikkunanpuitteiden värisävyjen tulee olla joko puun värisiä tai Lamminrahkan väripaletista. Ikkunanpuitteet saavat olla puhtaan valkoiset vain Porttikortteleissa. Muualla tulee käyttää murrettuja sävyjä.
3. Maantasokerroksen tulee olla joko samaa tai selvästi tummempaa värisävyä kuin muu julkisivu.
4. Piharakennusten tulee olla julkisivultaan puisia.

Kuvat: Esimerkkejä erottuvasta ja saumattomasta maantasokerroksen käsittelystä.

Liian korkea betonisokkeli

KUVALÄHTEET

Valokuvat:

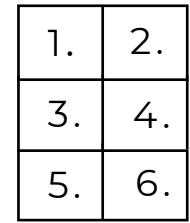
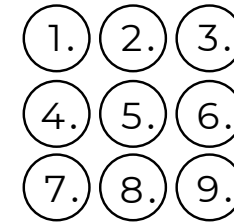
Arkkitehdit Rudanko+Kankkunen Oy (lyhenne: RK),

Sanna Karppinen, Kangasalan kaupunki (SK),

Maisema-arkkitehti Aino Aspiala (AA), ellei toisin mainittu.

Kaaviot ovat edellä mainittujen tekijöiden (RK, AA).

Piirretyt kuvat ovat Lamminrahkan kuvituskuvasta (Esa-Pekka Niemi 2016).

1.2.1. Lamminrahkan kylät, Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit, s. 10 (Keskusta)

Kuva 1. "Syreeni" *Syringa vulgaris*_Bulgaria_4_By Kiril Kapustin Free images from Bulgaria, CC BY 2.5, commons.wikimedia.org/wiki/File:Syringa_vulgaris_Bulgaria_4.jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 2. "Vadelma"

*Rubus idaeus*_2_RF_By Robert Flogaus-Faust - Own work, CC BY 4.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Rubus_idaeus_2_RF.jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 3. "Monilajinen perennaistutus", AA

Kuva 4. "Jalopähkinä"

*Juglans regia*_Broadview_CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Juglans_regia_Broadview.jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 5. "Ruusu"

*ROSA_PIMPINELLIFOLIA*_(2_By Espirat - Own work, CC BY-SA 4.0, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:ROSA_PIMPINELLIFOLIA_(2).jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 6. "Omenapuu"

*Tree_with_red_apples_in_Barkedal*_4_By W.carter - Own work, CC0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Tree_with_red_apples_in_Barkedal_4.jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 7. "Omenapuun kukat"

*Malus domestica_in_flower_in_Lithuania_May_2019*_By MichalPL - Ownwork, CC BY-SA 4.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Malus_domestica_in_flower_in_Lithuania_May_2019.jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 8. "Punaherukka",

*Rode_bessen*_(*Ribes rubrum*)_By Rasbak - Own work, CC BY-SA 3.0,

commons.wikimedia.org/wiki/File:Rode_bessen_(*Ribes rubrum*).jpg,

viitattu 4.11.2020

Kuva 9. "Malva", RK

1.2.X. Lamminrahkan kylät, Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit, s. 13 (Haltijanmäki), s. 19 (Lumilaakso, pohjoinen), s. 22 (Kuuravuori, etelä), s. 25 (Kuuravuori, pohjoinen)

Kuva 1. "Kuusi", *Norway_Spruce_cones*_(*Picea abies*)_Plamen Agov • studiolemontree.com, viitattu 4.11.2020

Kuva 2. "Koivu"

*Betula pendula*_(2)_By Marija Gajić - Own work, CC BY-SA 4.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Betula_pendula_(2).JPG, viitattu 4.11.2020

Kuva 3. "Sammal ja kalliopinta", AA

Kuva 4. "Taikinamarja", https://en.wikipedia.org/wiki/Ribes_alpinum, viitattu 4.11.2020

Kuva 5. "Kataja"

www.sll.fi/pirkanmaa/2019/06/20/kesakisa-missa-kasvaa-pirkanmaan-korkein-enta-pakuin-kataja, viitattu 4.11.2020

Kuva 6. "Kuntta", AA

Kuva 7. "Kuusama"

Kuva 8. "Kuusikko ja puro", AA

Kuva 9. "Niitty", AA

1.2.3. Lamminrahkan kylät, Kasvillisuuspaletti ja esimerkkilajit, s. 16 (Lumilaakso, etelä)

Kuva 1. "Marjakuusi ja marjaomenapuu", AA

Kuva 2. "Lumimarja",

*Symphoricarpos_albus_rametto*_By FrcyDB - Own work, CC BY-SA 4.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Symphoricarpos_albus_rametto.JPG, viitattu 4.11.2020

Kuva 3. "Kuusi",

*Norway_Spruce_cones*_(*Picea abies*)_Plamen Agov • studiolemontree.com, viitattu 4.11.2020

Kuva 4. "Aronia"

*Svart_aronia*_(*A._melanocarpa*)_By AnnCatrin Blyckerts - Own work CC BY-SA 4.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Svart_aronia_(*A._melanocarpa*).jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 5. "Tuomipihlaja"

*Amelanchier_lamarckii_bloem*_By Rasbak - Own work, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Amelanchier_lamarckii_bloem.jpg, viitattu 4.11.2020

Kuva 6. "Sembramänty ja pihlaja", AA

Kuva 7. "Valkomarjainen pihlaja", AA

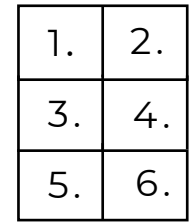
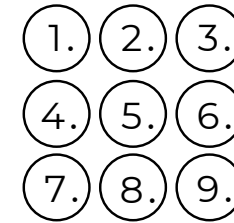
Kuva 8. "Lyhtykoiso", AA

Kuva 9. "Mongolianvaahtera",

*Acer_tataricum_OM7*_By OldMuzzle - Own work, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org/wiki/File:Acer_tataricum_OM7.JPG, viitattu 4.11.2020

2.1.1. Maastoon sovitus, Kaavamääräykset, s. 28:

Kuva 1. "Apart Hotel Svatý Vavřinec, OV-A Architects", Skokan, Jakub and Tůma, Martin:

www.archdaily.com/928217/apart-hotel-svaty-vavrinec-ov-a,
viitattu 14.12.2023

Kuva 2. "Maastoon sovitettu pysäköintilaitos, Aachen, Saksa. KSG Architekten"
Zerdoun, Yohan: https://www.archdaily.com/575300/massively-out-of-focus-nil-the-melaten-car-park-ksg-architekten/547e7c9b58ce885e000033-01_parkhaus_melaten_yz-jpg?next_project=no, viitattu 14.12.2023

Kuva 3. "Lohkareilla rajattua kulkuväylää", SK

Kuva 4. "Social Youth housing in Furuset, Oslo, Haugen Zohar Architects"
www.arquitectur-n.no/prosjekter/ulsholtveien-31, viitattu 14.12.2023

Kuva 5. "Rinnettä myötäilevät rakennukset", SK

Kuva 6. "Ei näin - tukimuuri tontin rajalla", SK

2.1.2. Suhde katuun, Kaavamääräykset, s. 29:

Kuva 1. "Townhouserivi Amsterdmissa", RK

Kuva 2. "Vaihteleva massoitettu, oranssin ja vaaleanpun. sävyjä julkisivussa", SK

Kuva 3. "Visualisointi", T2H Rakennus Oy

Kuva 4. "Istutusvyöhyke kadun ja rakennuksen välissä", SK

Kuva 6. "Istutusvyöhyke rinteessä kadun ja rakennuksen välissä, Deichmans Gate, Oslo", AA

2.1.3. Suhde viheralueeseen, Kaavamääräykset, s. 30:

Kuvat 1. ja 2. "Pihan rajaaminen kasvillisuudella", SK

2.2.1. Pihojen rakentaminen ja suunnittelu, Kaavamääräykset, s. 32:

Kuva 1. "Tukimuuri kivenlohkareista, Maanlumo", AA

Kuva 2. "As Oy Helsingin Aidan piha Kruunuvoorenrannassa, Aino Landscaping",
AA

Kuva 3. "Yhteispiha Kruunuvoorenrannassa, Maanlumo", AA

Kuva 4. "Piha Tukholman Hammarby Sjöstadista", AA

2.2.1. Pihojen rakentaminen ja suunnittelu, Suunnitteluohjeet, s. 33:

Kuva 1. "Metsäpiha Tapiolassa", AA

Kuva 2. "Aarne Ervin suunnitelman rakennuksen piha Keilarannassa", AA

Kuva 3. "Siirtolohkare leikkielementtinä", AA

Kuva 4. "As Oy Helsingin Aidan piha Kruunuvoorenrannassa, Aino Landscaping",
AA

2.2.2. Asuntokohtainen piha, Kaavamääräykset, s. 34:

Kuva 1. "Asuntokohtainen piha Saksassa", AA

Kuva 2. "Asuntopihavyöhyke Arabianrannassa", AA

Kuva 3. " Kulku asuntopihalle Viiknämässä", AA

2.2.3. Pihan toiminnot, kaavamääräykset, s. 35:

Kuvat 1-4. "Esimerkkejä eri ikäisiä palvelevista toiminnoista", AA

2.2.3. Pihan toiminnot, suunnitteluohjeet, s. 36:

Kuva 1. "Hiekka- ja vesileikki, Pikku Kakkosen puisto, Tampere", AA

Kuva 2. "Kortteliviihelmä, Hammarby Sjöstad, Tukholma", AA

Kuva 3. "Grillauspaikka, Vallila, Helsinki", AA

2.2.4. Pihan elämyksellisyys, vehreys ja luonnon monimuotoisuus, Kaavamääräykset, s. 37:

Kuva 1. "Monipuolista kasvillisuutta, Deichmans Gate, Oslo", AA

Kuva 2. "Asuntopihat, Tukholma", AA

Kuva 3. "Hyödynnettyjä lohkareita, Tapiola, Loci", AA

Kuva 4. "Hyödynnettyjä lohkareita, Kruunuvoorenranta, Maanlumo", AA

Kuva 5. "Läpäisevä pinnoite, Konepajanpuisto, Helsinki", AA

Kuva 6. "Läpäisevä pinnoite, Itä-Pasila, Aino Landscaping", AA

2.2.4. Pihan elämyksellisyys, vehreys ja luonnon monimuotoisuus, Suunnitteluohjeet, s. 38:

Kuva 1. "Monipuolista kasvillisuutta, Oslo", AA

Kuva 2. "Lähiluontoa, Itä-Pasila", AA

Kuva 3. " Lahopuun hyödyntäminen osana istutuksia", SK

2.3.1. Autopysäköinti, Kaavamääräykset s. 41:

Kuva 1. "Parking House Ejler Bille, Jaja Architects",
www.archdaily.com/906198/parking-house-ejler-bille-jaja-architects,
viitattu 14.12.2023

Kuva 2. " Viherseinällä naamioitu pysäköintilaitoksen julkisivu", AA

Kuva 4. "Rinnepiha, jonka alla paikoituslaitos. Ratinan korttelit,
Maanlumo Maisema-arkkitehdit", AA

Kuva 5. "Pysäköintialueen heinäistutukset",
<http://schollenandcompany.com/projects/edwards-gardens-parking-lot/edward-garden-parking-lot-grasses>, viitattu 14.12.2023

Kuva 6. "Katunäkymään sovitettu sisäänajo pysäköintihalliin", SK

2.3.2. Pyöräpysäköinti, Kaavamääräykset s. 43:

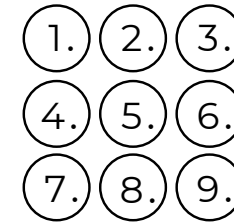
Kuvat 1-6. "Esimerkkejä pyöräpysäköintitiloista", SK

2.4.1. Katot, Kaavamääräykset, s. 45:

Kuva 1. "Vaihtuva väritys pitkässä julkisivussa, Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy",
Uusheimo, Tuomas: www.ark.fi/fi/2021/04/asuinkortteli-sompasaaressa,
viitattu 14.12.2023

Kuva 2. "Kartanonkoski, Tengbom Eriksson Arkkitehdit",
www.tengbom.fi/project/kartanonkoski, viitattu 14.12.2023

Kuva 3. "Trekoli puukerrostalo, Arkkitehdit Rudanko+Kankunen", RK

1.	2.
3.	4.
5.	6.

Kuva 4. "Kattolyhdyt, Liisankatu 14, Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Mahlamäki",
<https://lma.fi/projects/liisankatu>, viitattu 14.12.2023

Kuva 5. "Kuninkaantammen kattojen savupiippumaiset ilmanvaihtoputket"
www.vuokraovi.com/vuokra-asunto/helsinki/kuninkaantammi/kerrostalo/295988, viitattu 4.11.2020

2.4.1. Katot, Suunnitteluohjeet, s. 46:

Kuva 2. "Lamminrahkan keskustakorttelit, Kangasala, Arkkitehtitoimisto Noan"

Kuva 4. "Lamminrahkan keskustakorttelit, Kangasala, Arkkitehtitoimisto Noan",
www.noan.fi/fi/project/lamminrahka, viitattu 14.12.2023

Kuva 6. "Visualisointi", T2H Rakennus Oy

2.4.2. Julkisivut, Kaavamääräykset, s. 47:

Kuva 2. "Kuninkaantammen vaihtelevaa julkisivuväriä",
www.uuttahelsinkia.fi/fi/uutiset/2019-05-13/kuninkaantammesta-tulee-urbaani-kyla-luonnon-keskelle, viitattu 14.12.2023

Kuva 6. "Maantasokerros eri materiaalia kuin muu julkisivu", SK

2.4.2. Julkisivut, Suunnitteluohjeet, s. 48:

Kuva 4. "Trekoli puukerrostalo, Arkkitehdit Rudanko+Kankkunen", RK

2.4.2. Julkisivut, Suunnitteluohjeet, s. 49:

Kuva 1 "Kestäviä ratkaisuja: puun käyttö julkisivussa. Nuorisosasunnot, Furuset, Oslo. Haugen Zohar Architects", www.architecturenorway.no/projects/dwelling/Ulsholtveien_31_Oslo_2017, viitattu 14.12.2023

Kuva 2. "Tiilikitys ikkunoissa Taidemaalariinkatu 17, Kuninkaantammi",
www.premicokodit.fi/taloyhtio/as-oy-helsingin-sinooperi, viitattu 14.12.2023

Kuva 3. "Aurinkopaneelit Kuninkaantammessa"

www.uuttahelsinkia.fi/fi/uutiset/2019-05-13/kuninkaantammesta-tulee-urbaani-kyla-luonnon-keskelle

urbaani-kyla-luonnon-keskelle, viitattu 14.12.2023

Kuva 4. "Erkerit elävöittävät katunäkymää", SK

Kuva 5. "Sisäänkäynti päädyssä", SK

Kuva 6. "Rakennusten päädyt elävöittävät katunäkymää. Waldemar Thranes gate Oslo", Google Street View: <https://www.google.com/maps/@59.9226721,10.7380717,3a,75y,204.97h,101.75t/data=!3m6!1e1!3m4!1s1SSEz7d6P-SVldy83gV7sg!2e0!7i13312!8i6656>, viitattu 14.12.2023

2.4.3. Sisäänkäynnit, Kaavamääräykset, s. 50:

Kuva 1. "Valaistuksella korostetut sisäänkäynnit, Äppelträdgården, White Arkitekter", Sanner, Kalle: www.world-architects.com/it/white-arkitekter-goteborg/project/appelträdgården, viitattu 14.12.2023

Kuva 2. "Sisäänkäynti, vaalea tiili ja puiset ovenkarmit. Lorentzinpuisto, Kruunuvuorenranta, Helsinki, Playa Arkkitehdit", Uusheimo, Tuomas: <https://divisare.com/projects/380273-playaarchitects-tuomas-uusheimo-lorentzinpuisto-apartments#lg=1&slide=10>, viitattu 14.12.2023

Kuva 4. "Sisäänkäynti", SK

Kuva 6. "Sisäänkäynti", SK

2.4.4. Parvekkeet, Suunnitteluohjeet, s. 51:

Kuva 1. "Lamminrahkan keskustakorttelit, Kangasala, Arkkitehtitoimisto Noan"

Kuva 2. "Visualisointi, Haltijänmäen Keiju, Peab Oy"

Kuva 3. "Ranskalaiset parvekkeet, House A, Zurich",
www.archilovers.com/projects/220150/gallery?2048686, viitattu 14.12.2023

Kuva 4. "Tiilijulkisivu, Lontoo, Morris+Company"

2.4.5. Materiaalit ja värit, Suunnitteluohjeet, s. 52:

Kuva 1. "Maantasokerrosta on korostettu variomalla tiilipintaa, Kivistä, Vantaa, Kanttia2 Arkkitehdit", <https://www.kanttia2.fi/referenssit/kohde/asunto-osakeyhtio-vantaan-teresa>, viitattu 14.12.2023

Kuva 2. "Esimerkki maantasokerroksen korostamisesta materiaalierolla", SK

Kuva 3. "Vaihteleva julkisivumateriaali ja -väri, kaupunkipientalo", SK

Kuva 4. "Liian korkea betonisokkeli", SK

Kuva 6. "Käpylän Posteljooni, Anttinen Oiva Arkkitehdit", Penttinen, Kimmo:
www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000006105175.html, viitattu 14.12.2023